

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
Беловка авыл җирлеге Советы
КАРАР**

№ 54

28.02.2018 ел

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Беловка авыл җирлеге территориясен төзекләндерү һәм тоту кагыйдәләрен раслау турында

Беловка авыл җирлеге территориясен төзекләндерү һәм санитар тотуны оештыру максатларында, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясына, Беловка авыл җирлеге Советы Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Беловка авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставына ярашлы рәвештә
Карар кабул итте:

1. Беловка авыл җирлеге территориясен төзекләндерү һәм тоту кагыйдәләрен кушымтага ярашлы рәвештә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Беловка авыл җирлеге муниципаль берәмлегенең мәгълүмати стендларында һәм Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында игълан итәргә: [http:// Aksubayevo.tatarstan.ru](http://Aksubayevo.tatarstan.ru)
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам

Беловка авыл җирлеге башлыгы,
Совет Рәисе:

И.Р.Махмутов

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Беловка авыл
җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре**

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Беловка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында федераль законнар, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар.

2. Әлеге кагыйдәләрне барлык физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, үтәргә тиеш.

3. Әлеге кагыйдәләр торак пунктның бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:

биналарның (шул исәптән торак йортларның), алар урнашкан корылмаларның һәм җир участкаларының эчтәлегә буенча, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадлары һәм коймаларының тышкы күренешенә;

- төзекләндерү һәм аларны башкаруның вакытлычалыгы буенча эшләр исемлегенә;

биналарның (аларда урнашкан урыннарның) һәм корылмаларның милекчеләренә төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (шул исәптән урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр урнаштыру, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту).

4. Территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шөһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, җирлекнең генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә башкарыла.

5. Әлеге кагыйдәләр торак пункт территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, чыгаруны, транспортлауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләрне көйләми.

Төп төшенчәләр

6. Бу кагыйдәләргә тормышка ашыру максатыннан түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле эһәмияттәге автомобиль юлы транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән транспорт инфраструктурасы объекты һәм үз эченә автомобиль юлының бүлөп бирелгән полосасы чикләрендәге җир участкаларын һәм аларда яки алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл япмасы һәм моңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын ала, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

фасадның архитектура үзенчәлекләре бинаның аерым характеристикалары, фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, шөһәр төзелеше тирәлеген (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, чагыштырмалылык һәм

пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансын)чагылдыра;

фонсыз конструкцияләр тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция аерым хәрефләрден, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора; территорияне төзекләндерү территорияне тоту буенча, шулай ук гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру буенча чаралар комплексы;

вертикаль яшелләнделерү биналарның һәм корылмаларның фасад өслеген, шул исәптән балконнарны, лоджияләрне, галереяларны, терәк стеналарны һ. б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшеллекләр урнаштыру өчен;

витрина пыялалы тишек (тәрәзә, витраж) фасадның бер өлешен биләүче тоташ пыяла рәвешендә;

төзелгән төзелешнең тышкы архитектура кыяфәте биналар һәм торак пункт территорияләре фасадларының архитектура-сәнгать һәм шөһәр төзелеше үзенчәлекләре, алар торак пунктның тышкы образын формалаштыра;

тышкы яктырту ысулы мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла, ул ераклыкта урнаштырылган;

квартал эчендәге (жирле) юл магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның, хужалык юлының, тротуарның бөтен киңлегенә асфальт япманы сыйфатлы торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәре чөчү һәм бозылган яшеллекләр утырту белән борон астындагы газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чөчү белән барлыкка китерелгән үлән япмасы, ул утыртулар, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөстәкыйль элемент, шулай ук табигый үлән үсемлекләре өчен фон булып тора;

торак пункт территориясе муниципаль берәмлек чикләре чикләрендәге территория;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы мәгълүматны электрон носительләр һәм таблолар ярдәмендә тапшыру ысулы, ул мәгълүматны алыштыруны күздә тотта;

йорт хужалыгы шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир участогы;

ихата корылмалары жир участогында урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (погребә, Күгәрчен баз, сарай һ. б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, майдан, проспект исемнәре күрсәткече), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатир номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигометрия билгесе, янгын гидранты күрсәткече, жир асты геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм коелар күрсәткечләре суүткәргеч чөлтәре, торак канализациясе күрсәткече, жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина капитал төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасыннан гыйбарәт (төзелешкә бер рәхсәт нигезендә төзелгән), ул автоном рәвештә яши, реконструкцияләнгән һәм файдаланыла ала;

яшеллекләр табигый һәм ясалма чыганаклы агач-куаклык һәм үлән үсемлекләре жыйелмасы (шул исәптән Парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый

территориялар, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чөчөк Бакчалары, шулай ук аерым торган агачлар һәм куаклар);

жир участогы Жир өслегенең аны индивидуаль билгеләнгән әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирүче характеристикалары булган өлөшө;

жир эшләре туйракны казу, салу, торақ пункт территориясен камилләштерелгән яки туйрак белән каплауны бозу яки юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплауны төзү (ясау) белән бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре инженер-техник тәэмин итү чөптөрләре: суүткөргөч, канализация, жылыту, торба үткөргөчләр, электр тапшыру линияләре, элемент һәм башка инженерлык корылмалары, алар торақ Территориясендә бар яки салына;

торақ пунктның тарихи территорияләре-ХI гасыр башыннан 1959 елга кадәр үзләштерелгән аерым торақ әһәмиятендәге территориялар, аларга карата Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнарына ярашлы рөвештә, урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре билгеләнгән. Торақ пунктның тарихи территорияләренең гомуми чөкләре Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбә яшелләндерү биналарның һәм корылмаларның түбәләрен архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чөчөк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр) - жир өстендәге (яңгыр, эрегән), су сибү һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән технологик яктан бер-берсе белән бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

яктылык-яктылык агымының характеристикаларын (төс, яктылык, кертү чиратлыгы һ. б.) алыштыруны күздә тоткан яктылык-динамик эффект;

тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында магистральләренә, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

төзелешнең тышкы архитектура кыяфәтен бозу урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төренә һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән мондый конструкцияләренең тышкы кыяфәтенә яки урнаштыру урынына карата әлегә Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләрне, торақ пункт төзелешенең тышкы архитектура кыяфәтен саклау кирәклеген исәпкә алып, үтәмәү;

санкцияләnmәгән чөплек юридик яки физик затлар эшчәнлегә процессында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чөп-чарны 50 кв. м. артык мәйданда һәм 30 куб. м. артык күләмдә үз белдеге белән (рөхсәтсез) ташлау (урынлаштыру) яки жыю;

стационар булмаган сәүдә объекты-вакытлыча корылма яки вакытлыча конструкция, күчеп йөрүче корылмалардан тыш, жир участогы белән ныклы бәйләnmәгән сәүдә объекты (павильон һәм киоск);

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек мөхитен формалаштыруны тәэмин итүче территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оештыру элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре (вертикаль планлаштыру, террасалау, кронировкалау һ. б.) һәм яшелләндерелгән территорияләренә төзекләндерү буенча эшләр башкару белән бәйлә комплекслы процесс: агачларны, шул исәптән эре үлчәмле агачларны, куакларны турыдан-туры утырту, үләнле газоннар, чөчөк бакчалары, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар төзү һ. б.;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чиклэнгән файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең яшеллэндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшеллэндерелгән территорияләр санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшеллэндерү, үсентеләр питомниклары;

аеруча саклана торган табиғый территорияләр-табиғатне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яки өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгелэнгән табиғый комплекслар һәм объектлар урнашкан жир, су өслеге һәм һава киңлеге участкалары;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы жәмәгать транспорты тукталыш зонасы, пассажирларны утырту һәм төшерү һәм жәмәгать транспорты пассажирларын көтү зонасы булган махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялалы фасад фасадның бөтен яссылыгын яки аның шактый өлешен биләүче тоташ пыяладан эшлэнгән фасад;

ачык яктырту ысулы-яктылык чыганагының аның таралуына киртәләре булмаган мөһлүмати конструкцияне яктырту ысулы;

торақ пункт панорамасы торақ пункт территориясенә ачык киңлектән (күл бие, майдан, су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү майданчыклары) кабул ителә торган фрагменты, ул торақ пунктның характеристикаларын һәм силуэтын ача;

бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле чишелеше) билгелэнгән тәртиптә килешкән һәм расланган документ, ул торақ пункт территориясендә урнашкан аерым торган бина фасадының бердәм архитектура һәм төсле чишелешен билгели һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели;

торақ пункт урамнары перспективасы алгы фронтны һәм композицион, стиль һәм сәнгать характеристикалары булган урамнар силуэтын формалаштыручы торақ пункт мохите фрагментын визуаль кабул итү;

жәяүлеләр зоналары торақ пункт территориясендәге халык йөрү һәм мәдәни - көнкүреш максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган участкалар: тиз йөрүче урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә, рекреацияләренә югары концентрациясе, жәяүлеләр агымнарының югары суммар тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалаша ала;

йорт яны территориясе күп фатирлы йорт урнашкан жир участогы, яшеллэндерү һәм төзеклэндерү элементлары, әлеге йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән һәм күрсәтелгән жир участогында урнашкан башка объектлар;

янәшәдәге территория бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә, реклама объектлары, бирелгән жир участогы чикләренә, шулай ук милектә, файдалануда (хужалыкта)булган башка объектларга турыдан-туры тоташкан территория;

продуктив хайваннар һәм кошлар - хайваннар һәм кошлар, алар сөт, йон, йомырка һәм башкалар кебек продуктлар алу өчен кат-кат яки даими кулланыла;

тышкы мөһлүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) - Башкарма комитет карары белән расланган, төзеклэндерү элементның, ягъни тышкы мөһлүмат чарасының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урынын билгеләүче һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка мөһлүматны үз эченә алган билгелэнгән формадагы документ;

территорияне санитар чистарту билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

яктылык тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция эчке яктырту белән бердәм күләм яки берничә күләмле элемент булып тора;

авыл хужалыгы хайваннары терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясе житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле тиреле хайваннар, куяннар, бал кортлары һ. б.;

махсуслаштырылган оешмалар муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә махсус эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый формадагы юридик затлар;

территорияләрне саклау-биналар, корылмалар, кече архитектура формалары, коймалар, төзелеш мәйданчыклары, яшеллекләр, жир асты инженерлык коммуникацияләре һәм аларның конструктив элементлары, жир участогында урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйлә чаралар комплексы;

жирле әһәмияттәге юлларны тоту юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын саклау нәтижәсендә эш комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, ягъни оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашу урыны турында мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен, оешма урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товар, хезмәтләр сату гамәлгә ашырыла торган урында биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция булып торган территорияне төзекләндерү элементы (адресы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүматны үз эченә алган, ул закон нигезендә урнаштырылырга тиеш яки эшлекле әйләнеш йоласы буенча урнаштырыла һәм реклама белән бәйлә максатларны күздә тотмый. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре бертөрле;

суперграфика фасадларны архитектура-сәнгатьчә бизәүнең бер алымы (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика), аның визуаль кабул итүен көчәйтә;

тактиль тышлык өслеге катламының фактурасы сизелерлек үзгәргән тышлык;

аерым торак әһәмиятендәге территорияләр-торак пункт территориясенә аерым статуска һәм (яки) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәткә ия булган өлешләре, аларга карата торак пункт төзелешенең тышкы архитектура кыяфәтен саклау максатыннан, өслеге Кагыйдәләр белән урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр билгеләнә;

территорияләрне жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларны жыю, махсус билгеләнгән урыннарда чыгару белән бәйлә эшчәнлек төре;

урамнар һәм гомуми торак юллары гомуми файдаланудагы территорияләр, аларның торак мохит эстетикасына югары таләпләр куела;

вәкаләтле орган башкарма комитет, үз компетенциясе чикләрендә торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

фасад бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды);

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнаштырыла;

фриз фасадның яки козырьканың горизонталь полоса рәвешендәге декоратив рам элементы;

фронтон бина фасадының түбә дәрәжәсеннән югарырак торган соңгы өлеше, соңгы кат тәрәзәләренең өске билгесеннән яки фасадның өске билгесенә кадәр үлчәнә;

территорияне төзеклөндөрү элементлары декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, төрлө төр жиһазлар һәм бизәүләр, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган объектлар, төзеклөндөрүнөң состав өлөшлөрө буларак кулланыла торган тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары.

II. Территорияләрне төзеклөндөрүгә, тотуны оештыруга һәм жыештыруга гомуми таләпләр

7. Торак пунктның бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (шул исәптән торак йортлар) һәм корылмалар (алга таба биналар, корылмалар) төзеклөндөрелергә, тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

Әгәр жир участогы территориясәндә төрлө кешеләргә караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнә ала.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары (кулланучылары) арасында тигез өлөшләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат милкәндәгә жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, хужалыктагы жир участогының чынлыкта барлыкка килгән чиге буенча территория жыештырылырга тиеш.

Әгәр бина, корылма милек хокукында яки башка әйберләр яки мәжбүри хокук белән берничә кешегә карый икән, фасадның эчтәлегә якларның килешүе белән билгеләнә ала.

Килешү булмаса, фасадны тоту милек хокукындагы өлөшкә яки күчәмсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Жирле әһәмияттәгә автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләрне үткөрү конкурсында жиңгән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан башкарыла.

10.1. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итү ысулларының берсенә туры китереп башкарыла: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләр башкаручы затлар - турыдан - туры күпфатирлы йорт белән идарә иткәндә йорт хужалары тарафыннан әлегә йортта (алга таба идарәче оешмалар).

11. Шәхси торак йортларның территорияләрен тоту һәм жыештыру мондый йортларның хужалары (эшкә алуучылар) тарафыннан башкарыла.

12. Яшеллөндөрү һәм төзеклөндөрү элементларын саклау һәм карау:

1) бирелгән жир участогы чикләрендә жир участогы милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшеллөндөрелгән территорияләр чикләрендә муниципаль заказ урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эшләрне башкаруга конкурс жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәгә (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшеллөндөрелгән территорияләр чикләрендә әлегә объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә күп фатирлы йортларда торак биналар хужалары яки идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияләренәң саклау зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинияләрдә күрсәтелгән коммуникацияләренәң хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренәң саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) күрсәтелгән коммуникацияләренәң хужалары.

13. Урамнардан һәм юллардан жир асты һәм жир өстендөгә суларны читкә алып китү өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башкарыла.

14. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнарға, санитар кагыйдәләргә һәм нормаларға ярашлы билгеләнә.

Туалетларның санитар һәм техник торышы өчен аларның хужалары, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар җаваплы.

15. Төзекләндерү буенча эшләрнең вакытлычалыгы объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып, заказчы тарафыннан билгеләнә.

16. Жирлек территориясен тоту һәм жыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән жир участогы чикләренә туры китереп билгеләнә (жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, чынлыкта булган жир участогы чиге буенча).

17. Вәкаләтле орган билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пункт территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләренә тоту һәм жыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тоту.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен, фасадларны һәм коймаларны, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын, техник элемент чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре башкару урыннарын, жирләү урыннарын тоту буенча таләпләр, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышлары. Торак пункт территориясен бәйрәмчә бизәү

Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

18. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участкаларын аларның милекчеләре яки башка хокук ияләре үзләре яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.----

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын тоту үз эченә алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын төзекләндерүне ала:

биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегә;

- жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена чистарту;

гражданның, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килгән житештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;

- жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карап тоту.

20. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәлешкә һәм инженер элементларына зыян китермәскә тиеш һәм тиешле эстетик хәлдә тотылырга тиеш. Бина фасадының төсе фасадның гомуми мәйданының 1% тан артмаска тиеш.

Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегә

21. Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегә үз эченә ала:

- конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырькаларын, балкон һәм лоджияләрен, кәрнизләрен, канатларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычларны, витриналарны, декоратив детальләрен һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу, һәм аларны буяу;

- су агымы, су агымы торбалары һәм су агызу урыннары булу-булмавын һәм аларны төзек хәлдә тотуны тәэмин итү;
герметизация, җепләрне, ярыкларны һәм тишекләрне ябу һәм чигү;
керү төркемнәрен, отмостокларны, цоколь тәрәзәләре һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;
фасадларның өслеген, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйле рәвештә вакытында чистарту һәм юып чыгару;
тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;
язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмат-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

22. Биналарның, корылмаларның, төзөгә кушылган торак булмаган биналарның хужалары, башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар: кирәк булганда, эмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк фасадларны чистартырга һәм юарга,
- кирәк булганда, эмма елына ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көне (жылыту системалары сүнгәннән соң) һәм көз көне (жылыту сезоны башланганчы), кагыйдә буларак, химик чаралар белән тәрәзәләрнең, балкон һәм лоджия ишекләренең, подъездлардагы керү ишекләренең эчке һәм тышкы өслеген чистартырга һәм юарга;
агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадны буяуны, фасадның чын хәлен исәпкә алып, 5-6 ел эчендә үткәргә;
- фасадның аерым элементларына (цоколь, крылец, баскычлар, приемкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбалары, тәрәзә төбөндәге агымнар, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмчә ремонт ясарга;
фасадларның чыгып торган конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (капкалар, челтәрләр урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен демонтажлау һ. б.) башкарырга;
әгәр мондый элмә такта файдаланылмаса (арендатор (субарендатор) һәм башка очрактар чыкса) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (вывеска) сүтәргә.

23. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:
биналар һәм корылмалар фасадлары стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы): агып чыгу, буяуның кабыгы, ярыклар, катламланган штукатурка, тышлык, кирпич кирпичнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламының катламы һ. б.;
панельләр арасындагы тоташуларны герметизацияләүне бозу;
штукатурканың, тышлыкның, фасадларның, биналарның яки корылмаларның цоколь өлешендәге буяу катламының зарарлануы (катламлануы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, Керү приемкаларының конструкциясе төзексезлеге;
биналар һәм корылмалар фасадларының чыгып торган элементларына зыян китерү (пычрану): балконнар, лоджияләр, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр, козырькалар һ. б.;
балконнарның, лоджияләренең, парапетларның һәм башкаларның коймаларын җимерү (булмау, пычрану).;
бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын төзү, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз, учреждение такталарынан, режимлы такталардан тыш;
фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында), биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның пыялалы ишекләрендә (шул исәптән ишекнең пыялалы өслегенең эчке ягында) афишаларны, белдерүләрне,

плакатларны һәм башка мәғлүмати-басма продукциясен алга таба куллану максатыннан элү һәм ябыштыру;

биналарның, корылмаларның фасадларына граффити салу, бу биналарның, корылмаларның, күп фатирлы йортның милекчеләренең ризалыгын алмыйча.

24. Кертү:

- подъездларга керү урынында мәғлүмат стендлары урнаштыру;

- проект карарына ярашлы рәвештә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Йорт билгеләре

25. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш.

26. Аншлағлар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлағларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны тоту өчен җаваплы кешеләр җаваплы.

Керү төркемнәре (үзеллар)

27. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, түбәтәй (козырька), өслеген тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, периллар һ. б.) белән жиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь канауларсыз, өслеге кытыршы текстуралы, бернинди материалдан ясалырга тиеш. Пандусларның саклагыч конструкцияләре булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралган. Бордюры пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Пандусны борганда яки аның озынлыгы 9 м дан артык булганда һәр 9 м дан да сирәгрәк 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыкларны күздә тотарга киңеш ителә. Горизонталь майданчыкларда төшү тәмамлангач дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләрен тирә-юньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып торырга кирәк.

Баскычның яки пандусның ике ягында да стенадан 40 мм ераклыкта урнашкан түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге 800920 мм биеклектә култыклар каралган. Баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда аергыч култыклар каралган. Култыкларның озынлыгы пандус озынлыгынан яки баскычның һәр ягынан 0,3 м-дан да ким булмаса тиеш. Култыкларның конструкцияләре кулның металл белән кагылуын булдырмаса тиеш.

28. Керү төркемнәрен проектлауда, яңартуда, бина, корылма фасадларын үзгәртүдә рөхсәт ителми:

подвалга һәм цоколь катына керү урыннары, идән дәрәжәсе җир дәрәжәсеннән 1,2 м югарырак урнашкан биналар, гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадларда;

жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзелеше;

бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү урыннары (булганнарын исәпкә алып) төзелеше;

тротуарлар зонасында тротуарның минималь норматив киңлеге булган урам-юл чөлтәрен җиңел конструкцияләрдән (адымнар, пандуслар, веранда, яшелләндерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга 0,5 м артык урнаштыру;

күпфатирлы йортта керү төркемен күпфатирлы йортның милекчеләренең ризалыгын алмыйча урнаштыру;

- торак бина хужасының ризалыгын алмыйча керү төркемен төзү өчен балкон куллану;

күп фатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килешмичә үз белдеге белән урнаштыру.

Түбә

29.Биналарның, корылмаларның түбәсе, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары башлыклары тезек хәлдә тотылырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаса тиеш.

30.Кышкы вакытта биналарның хужалары һәм башка хокук ияләре, шулай ук идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләргә кардан, боздан һәм сосулеклардан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Түбәләргә жәяүлеләр зоналарына караган якларда кардан чистарту участкаларны саклау һәм барлык кирәкле саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Түбәнең башка битләреннән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташларга кирәк. Түбәдән жәяүлеләр юлы, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, кар һәм бозның йөрү өлеше шунда ук жыештырылырга тиеш.

31.Кар һәм боз ташлаганда, сусаклагычлар казыганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең, яктыртуның һәм элементнең һава линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл коймаларының һәм юнәлеш бирүче жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәлешнең һәм биналарның инженер элементларының саклануын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

32.Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агымы булырга тиеш, ул агып торган суның жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына турыдан-туры элгүенә юл куймаса тиеш. Су агымы, чокырлар, су агымы өзәлмәскә тиеш һәм жыелган су күләмен үткәргә исәпләнгән булырга тиеш. Жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыккан су агымы жәяүлеләр юллары чикләреннән читкә китергә тиеш.

33. Рәхсәт ителми:

биналарның, корылмаларның түбәсендә түбәләргә (көрәкләр, кыстыргычлар, ватыклар), төзәлеш материалларын, ремонт калдыкларын, кулланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләргә жыю;

биналарның түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агымы торбалары воронкаларына ташлау.

Жир кишәрлекләргә карап тоту

34.Жир участкалары территорияләргә тоту үз эченә ала:

- көн саен чүп-чардан, яфрактардан, кардан һәм боздан (боздан)чистарту;

юлларның, күперләргә, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләргә йөрү өлешен бозга каршы материаллар белән эшкәртү;

- карны жыю һәм сөртү;

- кар һәм боз (кар-боз формацияләргә) чыгару;

контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп урналарын, эскәмияләргә, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чисталыкта һәм техник яктан тезек хәлдә тоту һәм тоту;

чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

яңгыр һәм эрегән суларны читкә алып китү;

каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;

тузан барлыкка килүне киметү һәм һаваны дымландыру өчен территорияне сугару;

- яшеллекләргә саклануын тәэмин итү һәм аларны карау;

коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләргә (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, жәяүлеләр үтү урыннары

төзелгәннән, реконструкцияләнгәннән һәм ремонтланганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка жиһаз эшләре үткөрү;

күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә жиһаз асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) тоту;

- жиһаз кишәрлекләренең коймаларын тоту, шул исәптән жиһазлар (жиһазлар, сүтелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм тоту, алар чит кешеләрнең территориягә үтеп керү һәм (яки) рәхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштыру мөмкинлеген булдырмау, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәмин итү.

Юлларны саклау

35. Юлларны тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурс жиһаз махсуслаштырылган оешмалар башкара.

36. Юл территорияләрен тоту үз эченә ала:

юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

тротуарлардан (йөтүче зоналарыннан, юллардан) һәм юлның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (бозлык) жыю;

- юл һәм юл япмаларын сугару;

газоннар һәм яшеллекләр турында кайгырту;

тышкы яктырту төрләрен һәм жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрен ремонтлау;

кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык тәлинкәләргә төзү, ремонтлау һәм чистарту;

коймаларны, коймаларны, турникетларны, кечкенә архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

37. Юл япмаларын саклау максатларында рәхсәт ителми:

йөк ташу;

урамнарда йөкләү-бушату эшләргә вакытында рельсларны, бүрәнәләргә, тимер балкаларны, торбаларны, кирпечне, башка авыр әйберләргә ташлау һәм аларны жыю;

- юл һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын ташлау һәм (яки) жыю.

38. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

- металл юнәлеш бирүче жәяүлеләр коймаларын һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзекләндерү айлыгы вакытында башкарыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм туфракка салынырга тиеш;

- барлык юл билгеләргә заказчы билгеләгән чират срокларында һәм тәртибдә юл билгеләргә ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигездә башкарылырга тиеш;

юлларны билгеләү таләп ителгән төс һәм яктылык - техник характеристикаларны, тоташтыру коэффициентын, эксплуатация чорында мәйдан буенча саклануны тәмин итәргә тиеш;

- юл билгеләргә ныгыту конструкцияләргә һәм системалары күрү шартларына һәм монтажлау мөмкинлегенә бәйле рәвештә сайлана;

- юл билгеләргә төзек хәлдә тотылырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләргә аларны урнаштыру кирәклеген китереп чыгарган сәбәпләргә бәтергәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

- визуаль-коммуникацион Система элементлары: Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торак пунктның планлаштыру-структура элементлары күрсәткечләре аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларда һәм транспорт развязкаларында урнаштырыла;

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияләрне төзекләндерү

39. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары (алга таба торак йортларның хужалары), әгәр закон яки килешүдә башкасы каралмаган булса,:

торак йортлар фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт хужалыгы чикләрендәге башка корылмаларның тиешле хәле, аларны вақытында ремонтлау һәм буяу;

торак йортта тиешенчә урнаштырылган номер билгесе;

йорт хужалыгы территориясен тәртиптә тоту һәм тиешле санитар хәлдә тотуны тәэмин итү;

йорт хужалыгы чикләрендә яшеллекләрне тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймау;

су агымы өчен канау һәм торбаларны чистарту, язгы чорда эрегән суларны үткөрүне тәэмин итү;

- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы чикләрендә санитар нормаларга ярашлы рәвештә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф жиһазлары, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү;

каты һәм зур габаритлы калдыкларны махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга жыю;

билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вақытында жыю һәм чыгару.

40. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

чүп үләннәре белән пычрату, яфракларны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрән йорт хужалыклары территорияләрендә һәм чикләреннән читтә яндыру;

"йорт яны" территориясен теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- йорт читендә койма урнаштыру;

йорт хужалыгы территорияләрендә һәм аларга якин территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

күмер, савыт, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары, йорт хужалыгы территориясе артында жыярга;

ишегалды корылмалары төзү, йорт хужалыгы территориясе артындагы чокырларны төзекләндерү;

бу территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яки аңа керүне тыя торган киртәләр урнаштырырга;

территорияне төзекләндерү элементларын жиимергә һәм бозарга, сулыкларны тыгарга;

- комплектланмаган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт хужалыгы территориясендә сакларга;

тирә-яктагы территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

су салу чүпләкләре жайланмаларын урнаштырырга, сыек пычракларны агызырга, житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешләренә чыгарырга.

Жир участогы хужасы хужалык корылмалары төзегән очракта, янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вақытлыча (6 айга кадәр) жыярга рөхсәт ителә. Шул ук вақытта автотранспорт йөрүе тәэмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын тоту

41.Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспортның һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәмин итүче төзөк хәлдә тотылырга тиеш.

42.Кабул итү, тупик, күзөтү һәм башка коеларны һәм камераларны саклау, чистарту һәм техник яктан төзөк хәлдә тоту аларның хужалары тарафыннан гамәлдәге дөүлөт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә тәмин ителә.

43.Жирлектә яңгыр канализациясенә магистраль һәм квартал эчендәге чөлтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү жирлек бюджетында бу максатларга каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә башкарыла.

Яңгыр канализациясенә ведомство чөлтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмаларның акчалары хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзөтү коелары юлларны тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

44.Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатыннан коллектор күчәреннән һәр якка 2 м саклау зонасы урнаштырыла.

45.Яңгыр канализациясе коллекторларының саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

- жир эшләрен башкару;

яңгыр канализациясе чөлтәрләренә зыян китерергә, су кабул итү люкларын ватарга яки жимерергә;

төзелешне гамәлгә ашыру, сөүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштыру;

сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

46. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткәргеч, канализация, яңгыр жайланмалары, системалар, чөлтәрләр һәм корылмалар төзөк булмау сәбәпле су агып китүдән бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарда, тротуарларда, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су ташлау, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

47.Торак территориясендә суны йота торган коелар һәм парга әйләндерү майданчыклары урнаштыру рөхсәт ителми.

48.Яңгыр кабул итүче коелар рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткөрү сәләтен чикләүче рәшәткәләрне һәм коеларны тыгып, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенә күзөтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылмый. Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, алынган пычрануның барлык төрләре шунда ук чыгарылырга тиеш.

49.Күзөтү коелары люкларын тоташтыру бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш, юллар, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган.

Күзөтү коелары люкларының юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән 2 см - дан артык булмаган, яңгыр кабул итү коелары белән 3 см-дан артык булмаган тоташу дәрәжәсе тайпылырга мөмкин.

50.Капкачлары яки рәшәткәләре жимерелгән яки юк булган коммуникация коелары, ачыкланганнан соң ук, чөлтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан көртәләнергә, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән срокларда алыштырылырга тиеш.

51.Инженерлык чөлтәрләрендә планлы эшләр вакытында канализация агынтыларын канализация чөлтәренә иң якын коеларына, суүткәргеч суына һәм

жылылык челтэрлөрөннөн суны яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызу башкарыла. Юлга су ташлау тыела.

Агып чыгу нәтижеләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтэрлөре хужалары көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

52.Яңгыр канализациясе челтэрлөрөнөң төзек техник торышы өчен жаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларын тоту

53.Биналарны инженер-техник тээмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтэрлөрөнөң кабель линияләрен урнаштыру Жир асты ысулы белән башкарыла (траншеяләрдә, каналларда, тоннельләрдә).

54.Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул белән (һава, жир өстендәге) үткөрү аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

55.Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель үтүләрен ныгыту сыйфатында кулланырга ярамый:

автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл коймалары, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр; бина һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементлары (төтен чыгару, вентиляция, телевидение һәм радионың коллектив кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козырькалар, ишекләр, тәрәзәләр).

56.Рөхсәт ителми:

бер бинадан икенчесенә һава ысулы белән элемент кабельләре салганда юлларны кисеп чыгу;

- кабель запасларын тарату шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

57.Милекчеләр (хужалар) техник элемент чараларын (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмдә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә (изоляция тышчасы өзәлүгә һәм/яки булмауга, буяу булмауга, коррозиягә һәм/яки механик зыянга юл куймау, чыбыкларны бәйләү һәм/яки аларны терәкләргә төрү яктырту һәм электр тапшыру линияләре).

Тышкы яктырту объектларының (чараларының) эчтәлегә

58.Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, энергия чыганаclarы (шул исәптән жыюлар, туклану пунктлары, идарә итү тартмалары) керә.

59.Урамнар, юллар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның территорияләре, шулай ук ижтимагый һәм торак биналарның аншлаglары һәм номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткеләре, торак мөгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60.Биналар һәм корылмалар хужалары, милек формаларына карамастан, проектлар буенча биналарны һәм корылмаларны архитектура-сәнгать яктырту булуын һәм эшләвен тээмин итәргә тиеш.

61.Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3 проценттан артмаска тиеш, башка торак территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) 5 процент, Жир асты жәяүлеләр үтү урыннарында 10 процент көндөзгә, шулай ук кичкә һәм төнгә режимда (10 яктырткычка бер яктырткыч кертелмәгән рөхсәт ителә).

62.Терегөмөшле газ разрядлы лампалар махсус бу максатлар өчен бүлөп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән лампаларны торак чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

63.Металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту җайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия очагы булмаска һәм кирәк булганда милекчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан буялырга тиеш, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш.

64.Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуларын тотуны һәм ремонтлауны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурс җиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма башкара.

Торак йортларның кереш бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктыртуын саклау һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

65.Тышкы яктырту таянычлары, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре таянычлары, саклагыч, аергыч коймалар, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмат-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

66.Тышкы яктырту терәкләрен, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр өч тәүлек эчендә челтәр хужалары тарафыннан сүтелергә һәм чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның җиммерелгән терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан шундук, калган территорияләрдә мондый ихтыяҗ ачыкланганнан соң (демонтажланганнан соң) бер тәүлек дөвамында башкарыла.

67.Яктырту терәкләрендә һәм җәмәгать (тимер юл) транспортының Контакт челтәрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең хужасы (хужасы) җаваплы.

68.Тышкы яктырту җайланмаларын чыбыклар өзәлгәндә, терәкләр, изоляторлар зыян күргәндә файдалануга рөхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзәлүе яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту җайланмаларының эшендә бозылуларны ачыклаганнан соң ук төзәтергә кирәк.

69.Сымнарны һәм кабельләргә тышкы яктырту челтәрләренә һәм җайланмаларына үз белдеге белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

70.Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмаларның милекчеләре (хужалары) :

- урамнарның, юлларның тиешле яктыртылуын, терәкләрнең һәм яктырткычларның, яктырткыч җайланмаларның сыйфатын күзәтергә, бозылган яки зыян күргән очракта вакытында ремонт ясарга;

- билгеләнгән тәртип буенча яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

- тышкы яктырту һәм бизәү урнаштыру, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәгез;

- тышкы яктырткычларны вакытында алыштырырга.

Кече архитектура формаларының эчтәлегенә

72.Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, торак пункт территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар керә.

73. Кече архитектура формаларын тоту бирелгән җир кишәрлекләргә чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә хокук ияләргә тарафыннан башкарыла муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга

конкурс жиңгән оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тээмин ителә.

74. Кече архитектура формалары ияләре:

кечкенә архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоту;
язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерү, аларны иске буядан, тутыкмадан чистарту, юып, буяу, шулай ук сынган элементларны алыштыру;
кышкы чорда кечкенә архитектура формаларын, шулай ук аларга якынлашу юлларын кардан һәм боздан чистартырга;
елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә комлыкларны җайлаштыру, комлыкларда комны алмаштыру;
балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтергә;
- фонтаннар эшләгән чорда су өсләген чүп-чардан көн саен чистартып торырга кирәк.

75. Рөхсәт ителми:

- кече архитектура формаларын максатсыз куллану (балалар уен майданчыкларында өлкәннәрнең ялы, спорт майданчыкларында көр киптерү һ. б.); теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларына элдерергә һәм ябыштырырга;
кечкенә архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын вату һәм бозу;
фонтаннарда су коену.

Стационар булмаган объектларны тоту

76. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы буенча муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

77. Җир участогын арендау срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә җир участогы азат ителергә һәм башлангыч хәлгә китерелергә тиеш.

78. Стационар булмаган объектларның хужалары булган юридик һәм физик затлар:

- аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы күренешне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;
- стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштырырга, урналарны көн дәвамында кирәк булганда, эмма тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк чистартырга, урналарны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга.

79. Рөхсәт ителми:

стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган төзергә, козырькалар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзергә;

стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыту җиһазларын кую;

стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә савыт - саба, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка әйберләргә җыярга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен кулланырга;

- стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләргә җиһазлар, калдыклар белән тутырырга.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын тоту

80. Төзелеш майданчыкларын тоту, ремонт, төзелеш һәм башка эш төрләре тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Төзелеш бетмәгән, эш алып барылмый торган объектлар төзелеш чөлтөрләре белән ябылырга тиеш

81. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы, шулай ук җитештерү чорында:

- Башкарма комитетның хокукый актлары таләпләренә туры китереп, төзелеш мәйданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча типовой койма урнаштырырга;

төзелеш мәйданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

төзелеш мәйданчыгының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

- төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирүче мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

төзелеш мәйданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, мәйданчык эчендәге юлларны һәм урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгаруны булдырмаучы транспорт чаралары тәгәрмәчләрән чистарту яки юу пунктларын җиһазландырырга;

төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

төзелеш мәйданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

төзелеш мәйданчыгы территориясеннән җыелган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килешенгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәэмин итәргә;

эшләргә башкарганда җир асты инженер коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшеллекләренә һәм кече архитектура формаларының саклануын тәэмин итәргә.

82. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче биналар, эшчеләрне һәм хезмәткәрләрне вакытлыча табу өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелеш оештыру проектына ярашлы рәвештә төзелеш мәйданчыклары цикләрендә урнаштырыла.

83. Рәхсәт ителми:

- торақ зонасы янында төзелеш, ремонт, йөкләү-бушату һәм башка эшләргә оештыру һәм үткәргү, алар тынлыкны бозу белән бергә бара, коткару, авария-тергезелеш һәм гражданның шәхси һәм җәмәгать иминлеген тәэмин итү белән бәйлә башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр;

Башкарма комитетның тиешле рәхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен тарайту яки ябу;

- чүп-чарны яндыру һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерү.

Җирләү урыннарының эчтәлеге

84. Этик, санитар һәм экологик таләпләргә туры китереп бирелгән җирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә башкарыла.

85. Җирләү урыннарын санитар тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләргә үткәргү конкурсында җиңгән махсуслаштырылган оешма башкара.

86. Җирләү урыннарын тоту таләпләре:

- зиратлардагы җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Җәмәгать бәдрәфләре территориясендәге урналар чистартылырга тиеш;

- зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен, 3 көнгә бер тапкырдан да сирәгрәк чыгарылырга тиеш;

- ауган һәм авария хәлендә агач утырту рәхсәт ителми. Авария хәлендәге агачлар табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;
каралмаган каберләр яки шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәр каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазландырылырга тиеш.

87. Кышкы чорда җирләү урыннарының үзенчәлекләре:

- зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз калдыклары булмаган тигез кар өермәсе булырга мөмкин;

- үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозга каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланырга тиеш;

- беренче чиратта карны чыгару, бозны казу һәм Үзәк һәм керү юлларынан кар-боз формацияләрен бетерү кирәк;

- җирләү урыннарының жәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар кулланырга, юллардан чистартыла торган тозлы кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга җыярга ярамый.

88. Жәйге чорда җирләү урыннарының үзенчәлекләре:

үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмелгән урыннарда гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

-яшеллекләргә санитар кисү, чүп үләннәрен агач-куаклыктардан алып ташлау буенча чаралар ел саен үткәрелергә тиеш.

89. Җирләү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, зиратлар һ.б.) карау, чөчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы нишаны карау буенча эшләрне ире(ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитар таләпләргә мөһбүри үтәп башка кеше башкара.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын тоту

90. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын (алга таба тукталыш) гамәлдәге төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләренә, шулай ук әлеге Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә тукталышны урнаштыру өчен бирелгән җир участкасының Хокук иясе (алга таба хужасы) тоту.

91. Хужалар бурычлы:

тукталыш территорияләренең бөтен периметры буенча механик тәэсирләргә һәм тышкы мохит тәэсирләренә чыдам булырга тиешле койма урнаштырырга;

тукталышларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән вакытында чистартырга;

Материалларны жыюга, комплектланмаган транспортны, тукталыш территорияләрендә һәм тукталышларга якин территорияләрдә төрле конструкцияләргә саклауга юл куймаска;

тукталыш территорияләргә гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килгән яктылыкны тигез бүлүнә тәэмин итүче тышкы яктырту белән жиһазландырырга;

тукталыш территорияләрендә автомобильләр юуга һәм ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр тукталышына юл куймаска;

IV. Торак пункт территорияләргә җыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләргә исемлеге һәм аларны үтәүнең вакытлычалыгы

Торак пункт территориясен җыештыруга һәм тотуга гомуми таләпләр

93. Торак пункт территориясен җыештыру һәм тоту:

1) жәйге чорда 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар Башкарма комитет тарафыннан һава шартларына бәйлә рәвештә төзәтелә ала.

94. Торак пункт территориясен җыештыру:

- 1) торак пункт территориясен тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) Башкарма комитетның хокукый актларына ярашлы рәвештә бердәнбер массакуләм чаралар (өмәләр).

95. Торак пункт территориясен җыештыру жәйге чорда торак пункт территориясенә пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатыннан юып, сугару, сөртү һәм торак пункт территориясен тоту буенча башка эшләр үткәру юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала:

ясалма япма белән капланган территорияләрне сөртү (коры һава торышында су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган ясалма япма белән башка территорияләрнең юл япмаларын тузаннан һәм пычрактан юу. Юл япмаларын, майданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма япма белән капланган территорияләрне юып чыгару япманың бөтен кичлегенә башкарыла;

яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

- барлык территориядән чүп җыю;

ел саен, 1 июньгә кадәр, кечкенә архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

гомуми файдаланудагы территорияләрдә, яшелләндерелгән чикләнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, үләнне вакыт-вакыт (үләннең Биеклегә 15 см артык булганда) чабу һәм тәүлек дөвамында чабып алынган үләнне җыю;

яфрак төшү чорында коелган яфракларны җыю һәм чыгару тәүлегенә бер тапкыр; юганнан соң чүп-чардан чүп-чар янындагы телинкәләрне җыештыру.

96. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияләрне җыештыру үз эченә ала:

- юл япмаларын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәч жәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, юл япмаларын бозлавыкка каршы материал белән эшкөртү;

язгы чорда карны йомшарту һәм эрегән суларны читкә чыгаруны оештыру.

97. Торак пункт территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләрненә технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләрненә тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

98. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте юлларын, баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

- интенсив кар яуган чорда жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозга каршы материаллар белән эшкөртеләргә һәм чистартылырга тиеш;

- бозлавык барлыкка килгәч, бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкөртелә.

Бозга каршы материаллар белән эшкөртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатәтән артмаска тиеш;

калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган юеш карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар агымын тәэмин итү шарты белән җыярга рөхсәт ителә.

99. Торак пункт территориясендә рөхсәт ителми:

урамнарда, майданнарда, яшеллекләр белән участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорить;

гамәлдәге законнарға ярашлы рәвештә җирләү урыннарыннан тыш гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль каберлек корылмалары (истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

- бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм техник хезмәт күрсәтергә;

биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын вату һәм бозу, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп кору, үзгәртеп кору һәм үзгәртеп коруны башкару;

язулар, рәсемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элгәндә, җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга (коймаларга) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга граффити салу;

күчмә милекне чикләрдән һәм (яки) бирелгән җир участкалары коймаларыннан читтә сакларга һәм сакларга;

тара, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштырырга һәм җыярга;

билгесез урыннарда кар туплау;

тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру аша үз белдегең белән юлларны һәм тротуарларны ябарга.

100. Калдыкларны санкцияләnmәгән урыннарға урнаштырган кешеләр үз хисабына әлеге территорияне җыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда җир участогын рекультивацияләргә тиеш.

Әгәр 20 тәүлек эчендә рәхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны бетерү һәм санкцияләnmәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яки әлеге төр хезмәтләр күрсәтү килешүдә каралган очракта калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

101.Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган җир участкаларында (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килгән чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

102. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба юлларны) җыештыру даими рәвештә юл өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп - чардан, кардан һәм боздан чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

103.Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юуны, сугаруны, тузанлылыкны бетерүне, сөртүне һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чарны, карны һәм бозны, пычракны җыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тоту.

104. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә бер тапкырдан да сирәгрәк, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

105.Җәмәгать транспортын көтү Павильоны тузанланмаса, буялырга һәм юылырга, санкцияләnmәгән мәгълүмати-басу продукциясеннән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

106. Аерым элементлар буенча җәйге юл җыештыру таләпләре:

- юл өлөшө төрлө пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтөн киңлек буенча юылырга тиеш. Көйләү сызыклары белән билгеләнгән күчәрелмә, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

- ике метрлы лотковый зоналарда туфрак-күл наносы һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Кечкенә генә ком кисәкчәләре һәм төрлө вак чүп-чар белән пычрануга юл куела, алар махсус машиналарның эш циклы арасында барлыкка килергә мөмкин;

- юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

107. Кышкы юл жыештыру таләпләре:

- кышкы чорда юлларны жыештыру:

юлны кардан һәм боздан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, карны сөртү, валларга күчөрү һәм карны чыгару;

108. Рөхсәт ителми:

- квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан 8.00 сәгаттән соң чистартыла торган кар, боз тротуарларга, юлның һәм юлның йөрү өлөшөн жыештыручы кеше белән килешү булмаганда күчәрергә яки күчәрергә;

техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент буларак тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшеллекләр белән территорияләрдә кулланырга;

билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм жыю;

- кар валлары формалаштыру:

юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм тиер юл кичүләре янында күрү өчпочмагы зонасында;

жәмәгать транспортын көтү тукталышларынан 20 метрдан якынарак;

транспорт коймалары яки югары бордюр белән жиһазландырылган юл участкаларында;

тротуарларда;

янәшәдәге территорияләргә керү юлларында;

автотранспорт тәгәрмәчләре белән юлларга туфрак һәм пычрак чыгару;

-туфрак, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, жиңел савыт-саба ташырга, юлларны пычратуны булдырмаучы брезент яки башка материал белән капланмаган агачларны йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-күл эремәсе, эзбизташ, бетон катнашмаларын) юл, тротуар, юл кырыена яки юл кырыена агызу мөмкинлеген булдырмаучы чаралар күрмичә ташырга юл янындагы газон полосасы.

Чистарту, санитария һәм төзекләндерү

кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары

109. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарына түбәндәгеләр керә:

майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, торак урманнарда оештырылган ял итү урыннары, пляжлар;

актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;

сәүдә объектлары (чашлап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары территорияләре;

административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

110. Майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләргә жыештыру:

- кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, яшеллекләрнең саклануы һәм эрегән суларның агып китүен тәэмин итү шарты белән, химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча туплау рәхсәт ителә.

111. Ваклап сату базарларын чистарту һәм санитар эчтәлек:

- ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндерелгә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм эрегән сулар агымы өчен каты япмаларга һәм авышлыкларга ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

базар территориясен төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Көндөз патруль жыештыру һәм каты көнкүреш калдыклары белән тулыланган чүп жыю урыннарын чистарту башкарыла;

- жәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

- базар территориясә 40 кв. м майданга исәпләнгән бер урна исәпләнгән урналар белән жиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара прилавка линиясә буенча 10 м дан артмаска тиеш;

112. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләренең, киоскларның, сәүдә палаткаларының һәм павильоннарның эшчәнлегенә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рәхсәт ителми.

113. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын жыештыру һәм санитар тоту:

- сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаган күләмдә (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патруль урналарын һәм чүп жыю урыннарын жыештыру һәм чистарту үткәрелә;

- сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике урна урнаштырыла;

- калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

114. Башка сәүдә майданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату чөптәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы жыештыру көн девамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

115. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп торы урыннарын төзекләндерү:

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территориясендәгә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә катгый япмаларны (плиткалы түшәм яки асфальт рәвешендә), өслекләрне тоташтыру элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерларны, урам техник жиһазларын, яктырту жиһазларын, архитектура-декоратив яктырту жиһазларын, торак пункт мәгълүмат, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус төр тышлыклар һ. б.);

- ял итү һәм кешеләрнең күпләп яшәү урыннарының барлык территорияләре, пляждардан тыш, каты япма яки чөчөлгән үләннәр яки яшеллекләр белән үсемлекләр туйфрагы булырга тиеш;

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территорияләрендә яшелләндерү участкаларын чөчөк бакчалары, газоннар, ялгыз, төркөм, гади утыртулар, вертикаль, күп катлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары бәдрәфләрне урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп, жиһазландырылган һәм эшләүче бәдрәф кабиналары белән комплектланьрга тиеш;

пычрануга карап, фонтаннарны, буаларны, елга ярларын ял итү урыннары яки кешеләр күпләп булган урыннарда чистартырга кирәк;

- массакуләм чаралар үткәргәндә аларны оештыручылар чараны үткәру урынын жыештыруны һәм бозылган төзекләндрүне торгызуны тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәру урынын жыештыру һәм бозылган төзекләндрүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

116. Ял итү һәм күпләп тору урыннарында кешеләргә рөхсәт ителми:

- савытларны һәм сәүдә жиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда саклау, саклау;

территорияне житештерү һәм кулланы калдыклары белән пычрату;

- автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;

газоннарга, табигы һәм ясалма яшелләндрү объектларына зыян китерергә;

кечкенә архитектура формаларына зыян китерергә һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

сыек продукт калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан, ачыткы һәм сыра цистерналарыннан суну тротуарларга, газоннарга һәм торак юлларга агызырга;

- автотранспорт чараларының түләүле тукталышларын законсыз оештыру;

стационар булмаган объектларны үз белдегә белән урнаштыру;

тротуарларның асфальт-бетон япмасын, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндрүнең башка элементларын бозу;

- территориядә сәүдә-суыткыч жиһазларын кую;

- каты көнкүреш калдыкларын идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү булмаса, халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) жыярга;

тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз белдегә белән ябарга;

товарны сәүдә объектыннан читтә кую;

- учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәру, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар кулланы.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндрү

117. Йорт яны территориясен жыештыру:

жыештыру түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында ком белән сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен жыештыру;

- урып-жыю, кар яуган вакытта кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр үткәрелә. Механизацияле жыештыруны көндөз машиналарның тизлегә 4 км/сәг. кадәр булганда үткәрергә рөхсәт ителә.

118. Жәйге чистарту:

йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: кул белән яки махсус машиналар ярдәмендә сөртү, юу яки сугару башлыча иртә, иртәнге, һәм кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

тротуарларны юуны бары тик ачык тротуарларда гына, турыдан-туры прилотка полосасы белән чиктәш һәм биналардан урамның йөрү өлешенә юнәлештә башкарырга кирәк;

- көннең эссе вакытында тротуарларны су сибү кирәк булганда, әмма тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылырга тиеш.

119. Кышкы чистарту:

түбәләрдә жыелган кар вакытында жиргә ташланырга һәм прилотка полосасына күчеп китәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

- жыештырыла торган кар тротуарлардан юл өлешенә, прилотка полосасына, ә ишегалларында жыештыру урыннарына күчәргә тиеш;

квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки юл буйлап, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә жыярга кирәк;

6 метрдан артык киңлектәге тротуарларда, урамнарның йөрү өлешеннән газоннар белән аерылган, соңыннан бетерү өчен карны тротуар уртасына күчерергә рәхсәт ителә;

- карны валларга һәм өемнәргә салу эшләре тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгатътән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгатътән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

- ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспорт йөрүенә комачауламаган ирекле территорияләрдә, яшеллекләргә саклау һәм эрегән суларны читкә алып китүне тәэмин иткәндә, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган карны жыярга рәхсәт ителә;

- тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан жыештырганда кар тулысынча жыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән тышлыклар булмаганда, карны двигатель астына жыярга кирәк, аннан соң аны тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

- тайгаклык барлыкка килсә, юл япмаларын ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү 0,2-0,3 кг/м норма буенча бүлүчеләр ярдәмендә башкарылырга тиеш;

- эшкәртелгәннән соң йомшартылган боз барлыкка килү ачык туфракка, агачлар астына яки газоннарда элөгүгә юл куймастан, күчәрелергә яки сөртелергә тиеш.

120. Яз житү белән:

- эрегән суны нормаль чыгару өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәэмин итү өчен канауларны юып чистарту;

эрегән суны яңгыр челтәренең люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә күчәргә;

кар эреп беткәч, ишегалды территорияләрен чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

121. Күп фатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

күп фатирлы йортның йорт яны территориясе (алга таба йорт яны территориясе) үз эченә ала:

- даими чистарту;

күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, тәлинкәләр, үткөрү торбалары люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;

инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янғын су белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәсез керүне тәэмин итү;

каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм чыгару;

- яшелләндерү һәм булган яшеллекләргә карау;

кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

122. Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткәрми торган тышлыклы контейнер майданчыларында каты көнкүреш

калдыклары туплану нормаларына ярашлы рәвештә кирәкле күләмдә урнаштырыла.

123. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр:

- йорт яны территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне саклау;
- каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мөйданчыкларга гына урнаштырырга.

124. Идарәче оешмалар:

каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә канализацияләnmөгән биналарда моннан тыш сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар урнаштыру;

- расланган график буенча каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мөйданчыкларын, аларга керү юлларын чисталыкта һәм тәзек хәлдә тоту;

- подъездларга керү урыннарында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яки) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкөртү;

- яшеллекләрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

133. Торак йорт хужалары көн саен (шул исәптән кардан) жир участогын жыештыралар.

134. Рөхсәт ителми:

карны этеп чыгару, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, йорт территориясеннән читтә сыек көнкүреш калдыкларын агызу;

- ишегалды территориясеннән чистартылган кар һәм бозны юл һәм юлның йөрү өлешенә күчерергә яки күчерергә;

йорт территориясә артындагы теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яфракларга яндырырга;

йорт хужалыгына якин территориядә үз белдегәң белән коймалар урнаштырырга;

тирә-яктагы территорияне металл сыныклары, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллары, шлак һәм көл, башка житештерү һәм куллану калдыклары белән тутырырга;

тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үз белдегәң белән юлларны ябарга;

- кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эш башкарырга.

V. территорияне тәзекләндерү элементларына таләпләр

135. Территорияне тәзекләндерүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне тәзекләндерү элементлары гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә проект документациясендә эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләрне тәзекләндерү элементларына проект документациясә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак вакытлы яки даими кулланыла торган территорияне тәзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

136. Тәзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен, тәзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләндерү

137. Яшеллекләр территорияне тәзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

Төзеклөндөрү эшләрә алып барганда, булган яшеллекләрне максималь саклау кирәк.

138.Торак территориясендә ике төрле яшеллөндөрү кулланыла ала: стационар үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазондар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшеллөндөрү архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б.) табигый һәм ясалма рельеф элементларында, түбәләрдә (түбә яшеллөндөрү), биналар һәм корылмалар фасадларында (вертикаль яшеллөндөрү) булдыру өчен кулланыла.

139.Яшеллөндөрү объектларын тоту-яшеллөндөрелгән территорияләрне төзеклөндөрү элементларын һәм яшеллөндөрелгән агачларны карау, күләмле корылмаларның конструктив элементларының өһәмиятсез деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы вакытта күчмә кечкенә формаларны жыештыру буенча эшләр комплексы.

140.Яшеллек хужалары бурычлы:

- яшеллекләрнең саклануын һәм квалификацияле каравын тәэмин итү;
жәйге вакытта коры һава торышында газоннарны, чәчәк бакчаларын, агачларны һәм куакларны сугаруны тәэмин итәргә;

газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

- яшеллөндөрү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тотарга һәм 10 елга бер тапкырдан да сирәгрәк капитал чистартуны башкарырга;

141. Яшеллөндөрелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

төзелешләрне урнаштыру, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш;

агачларны һәм куакларны үз белдегә белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

- агачларга һәм башка яшеллекләргә гамаклар, тирбөлешләр, турниклар, кер киптерү өчен баулар элдерергә, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм такталары, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән күтәрү конструкцияләре, объектларга хәрәкәт юнәлеше күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары беркетергә, баганалардан, коймалардан, реклама щитларынан, электр чыбыкларынан, лампалардан, чәнечкеле коймалардан тартмалар;

стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын елның вакытына карамастан урнаштырырга;

төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрен, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган карны, боз кисәкләрен жыярга;

бакчалар өчен казу эшләрә алып барырга;

- йорт хайваннарының газоннарында һәм чәчәк бакчаларында йөрү;

яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны тартмаларга һәм башка су үткөрү жайланмаларына күчерергә;

- газоннарга смета һәм чүп-чар ташларга;

- учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкөртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану;

сок, ыштан чыгару өчен агачларны кисү, аларга башка механик зыян китерү;

яшеллөндөрелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрен, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

агач тамырларын агач ботагынан 1,5 метр ераклыкта ачып, агач муеннарын туфрак яки төзелеш калдыклары белән капларга.

Капкалар

142. Саклык жайланмасы төзеклөндөрүнөң өстөмө элементи булып тора.

143. Капкачлар:

- максат (декоратив, саклагыч, аларның комбинациясе);

биекlege (Төбөн 1,0 м, уртача 1,11,7 м, биек 1,83,0 м);

- материалның төре (металл, тимер-бетон һ. б.);

- күз өчен үтеп керү дәрәжәсе (ачык, саңгырау);

стационарлык дәрәжәсе (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Стеналарны проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнешенә бәйле рәвештә гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән әйберләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары буенча башкарыла.

144. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен саклау әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентларына ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш.

Өслеген каплау

145. Жир өслеген каплау торак пункт территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт шартларын тәэмин итә, шулай ук торак пункт төзелешенәң архитектура кыяфәтен формалаштыра.

Төзәтү максатларында түбәндәге төр тышлыклар билгеләнгән:

каты (капиталь) тышлыклар монолит яки жыелма тышлыклар, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигий таштан башкарыла;

табигий хәлдә булган табигий яки ясалма сыек Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүләр, керамзит, резина валчыклар), тыгызланган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган коры катнашмалардан ясалган йомшак (капиталь булмаган) тышлыклар;

- үлән япмасын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган газон япмалары-япмалар;

комбинатлы тышлык - тышлыклар, алар тышлыклар комбинациясеннән гыйбарәт (газонга баткан рәшәткәле плитка яки газон рәшәткәсе, яки йомшак тышлык).

146. Япма төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча башкарылырга тиеш:

- каты мөмкин булган чик йөкләнешләренә, хәрәкәт характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып;

аерым территорияләренә (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләр йөрү өчен майданчыкларны, йөрү юлларын) төзеклөндөргәндә аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып, йомшак;

газонлы һәм иң экологик яктан чиста дип кушылган.

Каты катлауларның кырыйлы өслеге булырга тиеш, коры хәлдә тоташу коэффициенты 0,6 дан ким булмаса тиеш, дымлы хәлдә 0,4 дән ким булмаса тиеш.

Өстәлләренә берләштерү

147. Өстәлләр тоташу элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Борт ташлары

148. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташуында урнаштырыла, юл өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә 150 мм-нан ким булмаган югарылык белән, ул тышлык өслеген ремонтлау очрагында да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән тоташтырганда бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән 50 мм-нан да ким булмаган аралыкта 0,5 м-дан да ким булмаган аралыкта артып китә, бу газонны саклый һәм

пычрак һәм үсемлек чүп-чарларының япмага элэгүен кисәтә, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә табиғый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) төрле типтагы тышлыкларны бизәү өчен куллану мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

149. Жәяүлеләр коммуникацияләренең авышлыгы 60 промилледан артык булганда баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөрү объектлары, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда баскычлар һәм пандуслар 50 промилледан артык авышлыкта каралырга тиеш, аларны пандус белән озата барырга тиеш.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларының кыры төшү һәм күтәрелү вакытында ачык контраст төсмерле полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер марш эчендә тышкы баскычларның барлык баскычлары баскычларның киңлегенә һәм күтәрелү биеклегенә буенча бертөрле урнаштырыла.

Пандусны саклаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралырга тиеш.

Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләре тирә-юньдәге өслөктән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягында 800920 мм биеклектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге култыклар каралган.

Мәйданчык

150. Торак пункт территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп жыю урыннары урнаштыру, этләргә йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Төркөлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табиғый территорияләренең саклау зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыруны һәйкәлләргә саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм травма куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

151 балалар мәйданчыгы төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яки яшь кызыксынулары буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак япма төрләре, мәйданчыкның өслөгән газон белән тоташтыру элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары төрәзәләреннән мөктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан, кече һәм урта мөктәп яшеннән 20 метрдан, комплекслы уен мәйданчыкларыннан 40 метрдан, спорт - уен комплексларыннан 100 метрдан ким булмаска тиеш.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан 20 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

152. Балалар мәйданчыклары:

жәйге вакытта тигезсезлекләргә ком белән каплап, өслөгән планлаштыру;

- ыртә белән регуляр рәвештә сөртегез һәм дымланыгыз;

- буялырга, майданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә кирәк булганда ремонт ясарга;

- транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунаклар тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан аерып куелырга.

Травматизмнан саклану өчен майданчык территориясендә тамырлар яки түбән ботаклар, жир өстендәге иске, кисеп алынган жиһазлар (туктаклар, фундаментлар) калдыклары, жиргә тирәнәйтелмәгән металл аралар (кагыйдә буларак, турниклар һәм тирбәләшләр) булырга тиеш түгел.

Янәшәдәге территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эш алып бару һәм төзелеш материалларын жыю рәхсәт ителми. Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләрگә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту жиһазларын урнаштыру рәхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

153. Балалар майданчыкларын тоту һәм куркынычсызлыкны тәмин итү өчен җаваплылык аларны тотуны гамәлгә ашыручыларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

154. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон төрләре (Жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшелләндерү майданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Капканың биеклегә 2,53 м тәшкил итә, майданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклегә 1,2 м дан ким түгел.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлары рәвешендәге спорт жиһазлары заводта эшләнгән дә, жәрәхәтләр алуны булдырмаучы махсус эшкәртелгән өслегә булган бүрәнәләрдән һәм бруслардан эшләнгән дә булырга мөмкин (жимерекләр, тишекләр булмау һ.б.).

Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталоглары белән җитәкчелек итәргә кирәк.

Ял итү майданчыклары

155. Торак төзелеш территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары 25 метрдан да ким булмаса тиеш.

Ял итү майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә гадәттә: каты япма төрләрен, майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементларын, яшелләндерүне, ял итү өчен эскәмияләрне, эскәмияләрне һәм өстәлләрне, урналарны (һәр эскәмиядә ким дигәндә бер), яктырту жиһазларын үз эченә ала.

Майданчыкның тышлыгын плиткалы түшәм рәвешендә проектлау киңәш ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә балалар уеннары зонасында каты төр япма урнаштыруга юл кую киңәш ителми.

Парк территориясендә үләндә ял итү өчен майданчык-болынар оештырылырга мөмкин.

Эт йөртү майданчыклары

156.Этләрне йөртү майданчыклары вәкаләтле органнар белән килешенгән урыннарда билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

Этләр йөрү майданчыгы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле төрдәге тышлыктар, койма, эскәмияләр, урна, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати жиһазлар керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләр йөрү өчен майданчыктар микрорайонның һәм яшеллектән Азат торак районның гомуми файдаланудагы территорияләрендә, метрополитен линияләренең техник зоналарында һәм гомуми торак магистральләрендә, 110 кВттан артмаган көчәнешле электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче билбауларның су белән тәмин итү чыганаклары санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөрү майданчыкларының зурлыгы 400600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м. кадәр кабул ителә, төзелеш шартларында булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кечерәк күләме кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән торак һәм ижтимагый биналар тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял итү майданчыклары участокларына кадәр 40 метрдан ким булмаска тиеш.

Площадканың коймасы, кагыйдә буларак, биеккә 1,5 метрдан ким булмаган жиңел металл челтәрдән эшләнә. стена элементлары һәм секцияләре арасындагы ара, аның аскы кыры һәм жир хайванга майданнан китәргә яки үзенә жәрәхәтләр китерергә мөмкинлек бирмәскә тиеш.

Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

157. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары эскрементларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

Хайван хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитар нормаларга ярашлы рәвештә тирә-юньдәгеләргә тынлык тәмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар майданчыклары

158. Торак пункт территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнашкан: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты катлаулар, өслеген тоташтыру элементлары, коймалар, урналар яки чүп өчен кечкенә контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмати жиһазлар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән киселергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакыт саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшеллекләр белән аерып куелырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

159. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау проект документациясенең «төзекләндерү» бүлегенә, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификациялэнгән әйберләр каталогларыннан файдалану киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәге, күп функцияле торак үзәкләре һәм зоналар өчен кече архитектура формалары шәхси проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

160. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

архитектура һәм ландшафт тирәлеге характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит тәэсирен исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

ныклык, ышанычлылык, конструкция куркынычсызлыгы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

161. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталары һәм режимлы такталардан тыш, вәкаләтле орган белән килешенгән паспорт нигезендә һәм аңа тулысынча туры китереп урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмат хәбәрен урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы территорияне төзекләндерүне һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтажлаганнан соң (демонтажлаганнан соң) өч тәүлек дәвамында торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә сүтелергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга беркеткәндә корылмаларга һәм объектларны бизәүгә зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндөгечә булырга мөмкин:

- дивар структурасы;

декоратив панно;

консоль конструкциясе;

түбә конструкциясе;

- витрина конструкциясе;

- учреждение тактасы;

- режимлы такта;

модульле конструкция;

стела;

калкан конструкциясе;

флаг композициясе;

махсус конструкция.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, эзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт теле Турындагы закон таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш;

Ике һәм аннан да күбрәк телләр кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча бертөрле булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданның белдерүләре, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары өчен жайланмалар

162. Игъланнар, мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын урнаштыру гражданның күпләп булган урыннарында һәм жәяүлеләр зоналарында урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына рәхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар аерым торган объектлар рәвешендә яки биналарда яки корымаларда эленеп торган калканнар рәвешендә урнаштырыла ала.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен башкаруга төп таләпләр

163. Жирне казу яки юл япмаларын ачу белән бәйлә эшләр (жир асты коммуникацияләрен жәю, реконструкцияләү яки ремонтлау, баганалар һәм шпунт салу, электр тапшыру, элемент, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), туфракны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләү һәм башка эшләр) язма рәхсәт булганда гына башкарыла (производствого ордер жир эшләре), вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән.

164. Жирлек территориясен төзекләндерү белән бәйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәру тәртибе, жир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләренә туры китереп башкарыла.

165. Яшеллекләренә сүтү яки күчереп утырту кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә Башкарма комитет боерыгын рәсмиләштерергә һәм яшеллекләренә сүтү яки күчереп утыртуны гамәлгә ашырырга кирәк.

166. Торак пункт юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган биргән рәхсәт нигезендә башкарыла, юлның ике ягында да заказчылар һәм эш житештерүчеләр, эш сроклары, мөмкин булган урау маршрутлар турында барлык кирәкле мәгълүматларны үз эченә алган мәгълүмат щиты мәжбүри урнаштырыла. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рәхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

167. Коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен үткәру үз белдеге белән кабул ителә.

VII. Арзан мохиткә махсус таләпләр

168. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар мохитенә керү мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән жиһазландыруны күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәгеләрнең һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чаралар һәм жиһазлар проектлау, төзү, урнаштыруны яңа төзелештә заказчы тарафыннан расланган проект документациясенә ярашлы рәвештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

169. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш. Йорт хайваннары һәм кошлар китергән зыян өчен җаваплылыкны аларның хужалары РФ гамәлдәге законнары нигезендә билгели.

170.Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары экскрементларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

171.Торак пунктта яшәүчеләргә авыл хужалыгы хайваннарын (бозаулар, сарыклар, кәжәләр, дуңгызлар һәм башкалар) һәм кошларны йорт яны участкалары булган шәхси торак йортлар территорияләрендә тоту рәхсәт ителә.

172.Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, кәжә, сарык, дуңгыз, ат) хайван хужалары булган гражданның яшәу урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен теркәлгә тиеш.

173.Йорт хайваннарын көтү жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән көтү урыннарында, хужасы күзәтүе астында яки Аның кушуы буенча башка кеше тарафыннан рәхсәт ителә.

174.Йорт хайваннарын йөртү 7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр рәхсәт ителә. Башка вакытта йөргәндә хужалар урамнарда һәм йорт ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

175.Этләрне торак һәм изоляцияләнгән биналардан гомуми ишегалларына һәм урамга кыска аркан һәм муенса белән генә чыгарырга мөмкин, өч айга кадәрге пөсиләрдән тыш.

176.Хужалар йорт хайваннары һәм кошлар белән ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мөйданчыкларын, скверларны, мөйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратуга юл куймаска тиеш. Этләр, мөчеләр һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, хужаның үзәндә йорт хайваннарының табигый тизәкләрен тулысынча жыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мөйданчыклардагы чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

177.Этне арбадан бары тик йөрү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус бүлеп бирелгән мөйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән чүлләрдә, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөргәргә рәхсәт ителә.

178.Этләрне яхшы кәртәләнгән мөйданчыкларда яки торак пункт территориясеннән читтә генә өйрәтергә мөмкин.

179.Йорт хайваннарын юллар буенча тәүлекнең якты вакытында гына куып чыгарырга кирәк, шул ук вакытта аларны мөмкин кадәр юлның уң чигенә якынак юнәлтәргә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт белән капланган юлларда, туфрак юллар һәм сукмаклар буенча куып йөрү мөмкинлегә булганда, йөртү тыела.

180.Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллекләрен бозудан килгән зыянны һәм терлек көтүенә киткән чыгымнарны каплайлар.

181.Йорт кәжәләре бары тик Йорт яны территориясендәге законнарда яки көтүлек хужалары күзәтүе астында тотылырга тиеш.

182.Рәхсәт ителми:

хайваннарны балалар мөйданчыкларына, мөктәп территорияләренә, балалар бакчаларына, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә; йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм сулыкларда коену;

тыю язуы булганда хайваннарны учреждениеләргә кертергә;

хайваннарны һәм кошларны торак пунктлар территориясендә озата йөрмичә чыгарырга;

хайваннарны исерек хәлдә булганнарда, шулай ук ундүрт яшькә кадәрге кешеләргә йөртү;

йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (якындагы фатирлар коридорларында, баскыч ячейкаларында, чердакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда)даими тоту;

йорт хайваннарын торак пункт территориясендә махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш табу.

183.Йорт хайваннары һәм кошлар хужалары бурычлы:

-терлекчелек продуктарының ветеринария-санитар мөнәсәбәтләрендә хайваннар авыруларын кисәтүне һәм куркынычсызлыкны тәмин итүче хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәү чорында мәжбүри дөвалау-профилактика чараларын үткәргә;

хайваннарның кайда булуын даими контрольдә тоту;

- хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук аларның гадәти булмаган тәртибе булганда ветеринария учреждениеләре белгечләренә кичекмәстән хәбәр итәргә. Алар килгәнче авыру билгеләре булган хайваннарны изоляцияләргә;

-ветеринария белгечләре таләпләре буенча хайваннарны тикшерү, диагностик тикшеренүләр, Саклык прививкалары һәм дөвалау-профилактика эшкәртүләре өчен бирергә.

184.Үлгән терлекләрне жирләү махсус оешма тарафыннан махсус билгеләнгән урында башкарыла.

185.Үз территориясендә сакчы этләре булган оешмалар:

- этләрне гомуми нигездә теркәү;

- этләрне нык бәйләнештә тоту;

- килүчеләрнең хайваннарга керү мөмкинлеген булдырмау;

этләрне эш туктатылганнан бирле Яхшы кәртәләнгән территориядә яки гомуми файдалану территориясеннән кәртәләнгән территориядә, территориягә кергәндә кисәтүче язу булганда гына бәйләп төшерергә.

186.Жәмәгать урыннарында ярдәмчеләре булмаган караучысыз калган хайваннар тотылырга тиеш.

187.Караучысыз хайваннарны тоту мондый хайваннарны тапкан махсуслаштырылган предприятие яки жирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча башка кеше тарафыннан башкарыла ала.

188.Караучысыз хайваннарны тоту буенча чараларны гамәлгә ашыру хайваннарга гуманлы мөнәсәбәт һәм жәмәгать эхлагы нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

189.Рөхсәт ителми:

хайваннарны фатирлардан һәм шәхси йортлар территориясеннән судның тиешле карарысыз тартып алырга;

этләрне кибетләр, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һәм башкалар янында бәйдән төшерергә.;

- ветеринария органнары күрсәтмәсез тозаклар һәм башка тоту чараларын куллану.

IX. Кагыйдә таләпләренең үтәлешен контрольдә тоту

190.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар торак пункт территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләренә үтәүне тәмин итәргә тиеш.

191.Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә жаваплылык билгеләнгән).

192.Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен жаваплылыкка тарту кешене күрсәтелгән таләпләренә үтәүдән һәм рөхсәт ителгән бозуларны бетерүдән азат итми.

Беловка авыл җирлегенең
2018 нче елның 28 нче февралендәге 54 нче карарына
1 нче кушылта

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Беловка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Беловка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында федераль законнар, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар.

2.Өлеге кагыйдәләрне барлык физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, үтәргә тиеш.

3.Өлеге кагыйдәләр торак пунктның бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:

биналарның (шул исәптән торак йортларның), алар урнашкан корылмаларның һәм җир участкаларының эчтәлеге буенча, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадлары һәм коймаларының тышкы күренешенә;

- төзекләндерү һәм аларны башкаруның вакытлычалыгы буенча эшләр исемлегенә;

биналарның (аларда урнашкан урыннарның) һәм корылмаларның милекчеләренең төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (шул исәптән урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр урнаштыру, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту).

4.Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, җирлекнең генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә башкарыла.

5.Өлеге кагыйдәләр торак пункт территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, чыгаруны, транспортлауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләрне көйләми.

Төп төшенчәләр

6. Бу кагыйдәләрне тормышка ашыру максатыннан түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән транспорт инфраструктурасы объекты һәм үз эченә автомобиль юлының бүлөп бирелгән полосасы чикләрендәге җир участкаларын һәм аларда яки алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл япмасы һәм моңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын ала, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

фасадның архитектура үзенчәлекләре бинаның аерым характеристикалары, фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, шәһәр төзелеше тирәлеген (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, чагыштырмалылык һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансын) чагылдыра;

фонсыз конструкцияләр тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция аерым хәрәфлөрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора; территорияне төзекләндерү территорияне тоту буенча, шулай ук гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру буенча чаралар комплексы;

вертикаль яшелләндерү биналарның һәм корылмаларның фасад өслеген, шул исәптән балконнарны, лоджияләргә, галереяларны, терәк стеналарны һ. б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшеллекләр урнаштыру өчен;

витрина пыялалы тишек (тәрәзә, витраж) фасадның бер өлешен биләүче тоташ пыяла рәвешендә;

төзелгән төзелешнең тышкы архитектура кыяфәте биналар һәм торак пункт территорияләре фасадларының архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре, алар торак пунктның тышкы образын формалаштыра;

тышкы яктырту ысулы мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла, ул ераклыкта урнаштырылган;

квартал эчендәге (жирле) юл магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның, хужалык юлының, тротуарның бөтен киңлегенә асфальт япманы сыйфатлы торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәргә чөчү һәм бозылган яшеллекләр утырту белән борон астындагы газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләргә һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чөчү белән барлыкка китерелгән үлән япмасы, ул утыртулар, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөһим элементлары, шулай ук табигый үлән үсемлекләре өчен фон булып тора;

торак пункт территориясе муниципаль берәмлек чикләре чикләрендәге территория;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы мәгълүматны электрон носительләр һәм таблолар ярдәмендә тапшыру ысулы, ул мәгълүматны алыштыруны күздә тотта;

йорт хужалыгы шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир участогы;

ихата корылмалары жир участогында урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (погребә, Күгәрчен баз, сарай һ. б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, майдан, проспект исемнәргә күрсәткеч), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткеч), подъезд һәм фатир номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрия билгесе, янгын гидранты күрсәткече, жир асты геодезия билгеләргә күрсәткеч, магистраль камералары һәм коелар күрсәткечләргә суүткәргеч чөчү, торак канализациягә күрсәткеч, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткеч;

бина капитал төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасыннан гыйбарәт (төзелешкә бер рәхсәт нигезендә төзелгән), ул автоном рәвештә яши, реконструкцияләнгән һәм файдаланыла ала;

яшеллекләр табиғый һәм ясалма чыганаклы агач-куаклык һәм үлән үсемлекләре жыелмасы (шул исәптән Парклар, урманнар, аеруча саклана торган табиғый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чөчөк Бакчалары, шулай ук аерым торган агачлар һәм куаклар);

жир участогы Жир өслегенең аны индивидуаль билгеләнгән әйбәр буларак билгеләргә мөмкинлек бирүче характеристикалары булган өлеше;

жир эшләре туйракны казу, салу, торақ пункт территориясен камилләштерелгән яки туйрак белән каплауны бозу яки юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплауны төзү (ясау) белән бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре инженер-техник тәэмин итү чөлтәләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемент һәм башка инженерлык корылмалары, алар торақ Территориясендә бар яки салына;

торақ пунктның тарихи территорияләре-ХI гасыр башыннан 1959 елга кадәр үзләштерелгән аерым торақ әһәмиятендәге территорияләр, аларга карата Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә, урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре билгеләнгән. Торақ пунктның тарихи территорияләренең гомуми чөкләре Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбә яшелләндерү биналарның һәм корылмаларның түбәләрен архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чөчөк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр) - жир өстендәге (яңгыр, эрегән), су сибү һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән технологик яктан бер-берсе белән бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

яктылык-яктылык агымының характеристикаларын (төс, яктылык, кертү чиратлыгы һ. б.) алыштыруны күздә тоткан яктылык-динамик эффект;

тышкы яктырту-төүлекнең караңгы вакытында магистральләренә, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

төзелешнең тышкы архитектура кыяфәтен бозу урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төренә һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән мондый конструкцияләренең тышкы кыяфәтенә яки урнаштыру урынына карата әлегә Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләрне, торақ пункт төзелешенең тышкы архитектура кыяфәтен саклау кирәклеген исәпкә алып, үтәмәү;

санкцияләnmәгән чөплек юридик яки физик затлар эшчәнлегә процессында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чөп-чарны 50 кв. м. артык мәйданда һәм 30 куб. м. артык күләмдә үз белдегә белән (рөхсәтсез) ташлау (урынлаштыру) яки жыю;

стационар булмаган сәүдә объекты-вакытлыча корылма яки вакытлыча конструкция, күчеп йөрүче корылмалардан тыш, жир участогы белән ныкы бәйләnmәгән сәүдә объекты (павильон һәм киоск);

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек мөхитен формалаштыруны тәэмин итүче территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оештыру элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенең төрле төрләре (вертикаль планлаштыру, террасалау, кронировкалау һ. б.) һәм яшелләндерелгән территорияләренә төзекләндерү буенча эшләр башкару белән бәйлә комплекслы процесс: агачларны, шул исәптән эре үлчәмле агачларны, куакларны турыдан-туры утырту, үләнле газоннар, чөчөк бакчалары, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар төзү һ. б.;

гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;
чиклэнгән файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең яшеллэндерелгән территорияләре;
махсус билгеләнештәге яшеллэндерелгән территорияләр санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшеллэндерү, үсентеләр питомниклары;
аеруча саклана торган табигый территорияләр-табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтлэндерү әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яки өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгелэнгән табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан жир, су өслеге һәм һава киңлеге участкалары;
жәмәгать транспортын көтү тукталышы жәмәгать транспорты тукталыш зонасы, пассажирларны утырту һәм төшерү һәм жәмәгать транспорты пассажирларын көтү зонасы булган махсус жиһазландырылган майданчык;
пьялалы фасад фасадның бөтен яссылыгын яки аның шактый өлешен биләүче тоташ пъяладан эшлэнгән фасад;
ачык яктырту ысулы-яктылык чыганагының аның таралуына киртәләре булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;
торақ пункт панорамасы торақ пункт территориясенә ачык киңлектән (күл бие, майдан, су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү майданчыклары) кабул ителә торган фрагменты, ул торақ пунктның характеристикаларын һәм силуэтын ача;
бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле чишелеше) билгелэнгән тәртиптә килешкән һәм расланган документ, ул торақ пункт территориясендә урнашкан аерым торган бина фасадының бердәм архитектура һәм төсле чишелешен билгели һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели;
торақ пункт урамнары перспективасы алгы фронтны һәм композицион, стиль һәм сэнгәт характеристикалары булган урамнар силуэтын формалаштыручы торақ пункт мохите фрагментын визуаль кабул итү;
жәяүлеләр зоналары торақ пункт территориясендәге халык йөрү һәм мәдәни - көнкүреш максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган участкалар: тиз йөрүче урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә, рекреацияләренә югары концентрациясе, жәяүлеләр агымнарының югары суммар тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалаша ала;
йорт яны территориясе күп фатирлы йорт урнашкан жир участогы, яшеллэндерү һәм төзеклэндерү элементлары, әлеге йортны хезмәтлэндерү, эксплуатацияләү һәм төзеклэндерү өчен билгелэнгән һәм күрсәтелгән жир участогында урнашкан башка объектлар;
янәшәдәге территория бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә, реклама объектлары, бирелгән жир участогы чикләренә, шулай ук милектә, файдалануда (хужалыкта)булган башка объектларга турыдан-туры тоташкан территория;
продуктив хайваннар һәм кошлар - хайваннар һәм кошлар, алар сөт, йон, йомырка һәм башкалар кебек продуктлар алу өчен кат-кат яки даими кулланыла;
тышкы мәгълүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) - Башкарма комитет карары белән расланган, төзеклэндерү элементларының, ягъни тышкы мәгълүмат чарасының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урынын билгеләүче һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка мәгълүматны үз эченә алган билгелэнгән формадагы документ;

территорияне санитар чистарту билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;

яктылык тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция эчке яктырту белән бердәм күләм яки берничә күләмле элемент булып тора;

авыл хужалыгы хайваннары терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясе житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле тиреле хайваннар, куяннар, бал кортлары һ. б.;

махсуслаштырылган оешмалар муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә махсус эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий формадагы юридик затлар;

территорияләрне саклау-биналар, корылмалар, кече архитектура формалары, коймалар, төзелеш майданчыклары, яшеллекләр, жир асты инженерлык коммуникацияләре һәм аларның конструктив элементлары, жир участогында урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйлә чаралар комплексы;

жирле әһәмияттәге юлларны тоту юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплексы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын саклау нәтижәсендә эш комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, ягъни оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашу урыны турында мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен, оешма урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товар, хезмәтләр сату гамәлгә ашырыла торган урында биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция булып торган территорияне төзекләндерү элементы (адресы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүматны үз эченә алган, ул закон нигезендә урнаштырылырга тиеш яки эшлекле әйләнеш йоласы буенча урнаштырыла һәм реклама белән бәйлә максатларны күздә тотмый. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре бертөрле;

суперграфика фасадларны архитектура-сәнгатьчә бизәүнең бер алымы (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика), аның визуаль кабул итүен көчәйтә;

тактиль тышлык өслеге катламының фактурасы сизелерлек үзгәргән тышлык;

аерым торак әһәмиятендәге территорияләр-торак пункт территориясенә аерым статуска һәм (яки) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәткә ия булган өлешләре, аларга карата торак пункт төзелешенең тышкы архитектура кыяфәтен саклау максатыннан, әлеге Кагыйдәләр белән урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр билгеләнә;

территорияләрне жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларны жыю, махсус билгеләнгән урыннарда чыгару белән бәйлә эшчәнлек төре;

урамнар һәм гомуми торак юллары гомуми файдаланудагы территорияләр, аларның торак мохит эстетикасына югары таләпләр куела;

вәкаләтле орган башкарма комитет, үз компетенциясе чикләрендә торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

фасад бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды);

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнаштырыла;

фриз фасадның яки козырьканың горизонталь полоса рәвешендәге декоратив рам элементы;

фронтон бина фасадының түбә дәрәжәсенән югарырак торган соңгы өлеше, соңгы кат тәрәзәләренең өске билгесенән яки фасадның өске билгесенә кадәр үлчәнә;

территорияне төзекләндерү элементлары декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, төрле төр жиһазлар һәм бизәүләр, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган объектлар, төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары.

II. Территорияләргә төзекләндерүгә, тотуны оештыруга һәм жыештыруга гомуми таләпләр

7. Торак пунктның бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (шул исәптән торак йортлар) һәм корылмалар (алга таба биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

Әгәр жир участогы территориясендә төрле кешеләргә караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнә ала.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат милкендәге жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, хужалыктагы жир участогының чынлыкта барлыкка килгән чиге буенча территория жыештырылырга тиеш.

Әгәр бина, корылма милек хокукында яки башка әйберләр яки мәжбүри хокук белән берничә кешегә карый икән, фасадның эчтәлегә якларның килешүе белән билгеләнә ала.

Килешү булмаса, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчәмсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлегә төр эшләргә үткәргән конкурсында жиңгән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан башкарыла.

10.1. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итү ысулларының берсенә туры китереп башкарыла: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләр башкаручы затлар - турыдан - туры күпфатирлы йорт белән идарә иткәндә йорт хужалары тарафыннан әлегә йортта (алга таба идарәче оешмалар).

11. Шәхси торак йортларның территорияләрен тоту һәм жыештыру мондый йортларның хужалары (эшкә алуучылар) тарафыннан башкарыла.

12. Яшелләндрерү һәм төзекләндерү элементларын саклау һәм карау:

1) бирелгән жир участогы чикләрендә жир участогы милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләр чикләрендә муниципаль заказ урнаштыру нәтижеләре буенча әлегә эшләргә башкаруга конкурс жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндререлгән территорияләр чикләрендә әлегә объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә күп фатирлы йортларда торак биналар хужалары яки идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияләренең саклау зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинияләрдә күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары.

13. Урамнардан һәм юллардан жир асты һәм жир өстендәге суларны читкә алып китү өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башкарыла.

14. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнарға, санитар кагыйдәләргә һәм нормаларға ярашлы билгеләнә.

Туалетларның санитар һәм техник торышы өчен аларның хужалары, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар җаваплы.

15. Төзекләндерү буенча эшләрнең вакытлычалыгы объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказчы тарафыннан билгеләнә.

16. Жирлек территориясен тоту һәм жыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән жир участогы чикләренә туры китереп билгеләнә (жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, чынлыкта булган жир участогы чиге буенча).

17. Вәкаләтле орган билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пункт территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләргә тоту һәм жыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тоту.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен, фасадларны һәм коймаларны, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын, техник элемент чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре башкару урыннарын, жирләү урыннарын тоту буенча таләпләр, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышлары. Торак пункт территориясен бәйрәмчә бизәү

Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

18. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участкаларын аларның милекчеләре яки башка хокук ияләре үзләре яки махсус оешмаларны үз ачкалары хисабына җелеп итү юлы белән тоталар.----

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын тоту үз эченә алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын төзекләндерүне ала:

биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә;

- жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена чистарту;

гражданның, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килгән житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару;

- жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карап тоту.

20. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәлешкә һәм инженер элементларына зыян китермәскә тиеш һәм тиешле эстетик хәлдә тотылырга тиеш. Бина фасадының төсе фасадның гомуми майданының 1% тан артмаска тиеш.

Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә

21. Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә үз эченә ала:

- конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырькаларын, балкон һәм лоджияләрне, кәрнизләрне, канатларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычларны, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу, һәм аларны буяу;

- су агымы, су агымы торбалары һәм су агызу урыннары булу-булмавын һәм аларны төзек хәлдә тотуны тәмин итү;

герметизация, жепләрне, ярыкларны һәм тишекләрне ябу һәм чигү;

керү төркемнәрен, отмококларны, цоколь тәрәзәләре һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

фасадларның өслеген, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйле рәвештә вакытында чистарту һәм юып чыгару;

тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мөгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

22. Биналарның, корылмаларның, төзүгә кушылган торак булмаган биналарның хужалары, башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар:

кирәк булганда, эмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк фасадларны чистартырга һәм юарга,

- кирәк булганда, эмма елына ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көне (жылыту системалары сүнгәннән соң) һәм көз көне (жылыту сезоны башланганчы), кагыйдә буларак, химик чаралар белән тәрәзәләрнең, балкон һәм лоджия ишекләренең, подъездлардагы керү ишекләренең эчке һәм тышкы өслеген чистартырга һәм юарга;

агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадны буяуны, фасадның чын хәлен исәпкә алып, 5-6 ел эчендә үткәрергә;

- фасадның аерым элементларына (цоколь, крылец, баскычлар, приемкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбалары, тәрәзә төбөндәге агымнар, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмчә ремонт ясарга;

фасадларның чыгып торган конструкцияләре жиңмерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (капкалар, челтәрләр урнаштыру, элементның жиңмерелә торган өлешен демонтажлау һ. б.) башкарырга;

әгәр мондый элмә такта файдаланылмаса (арендатор (субарендатор) һәм башка очраклар чыкса) тышкы мөгълүматны урнаштыру чарасын (вывеска) сүтәргә.

23. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

биналар һәм корылмалар фасадлары стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы): агып чыгу, буяуның кабыгы, ярыклар, катламланган штукатурка, тышлык, кирпич кирпичнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламының катламы һ. б.;

панельләр арасындагы тоташуларны герметизацияләүне бозу;

штукатурканың, тышлыкның, фасадларның, биналарның яки корылмаларның цоколь өлешендәге буяу катламының зарарлануы (катламлануы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, Керү приемкаларының конструкциясе төзексезлеге;

биналар һәм корылмалар фасадларының чыгып торган элементларына зыян китерү (пычрану): балконнар, лоджияләр, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр, козырькалар һ. б.;

балконнарның, лоджияләрнең, парапетларның һәм башкаларның коймаларын жиңмерү (булмау, пычрану).;

бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, тышкы мәғлүматны урнаштыру чараларын төзү, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз, учреждение такталарынан, режимлы такталардан тыш;

фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында), биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның пыялалы ишекләрендә (шул исәптән ишекнең пыялалы өслегенең эчке ягында) афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәғлүмати-басма продукциясен алга таба куллану максатыннан элү һәм ябыштыру;

биналарның, корылмаларның фасадларына граффити салу, бу биналарның, корылмаларның, күп фатирлы йортның милекчеләренең ризалыгын алмыйча.

24. Кертү:

- подъездларга керү урынында мәғлүмат стендлары урнаштыру;

- проект карарына ярашлы рәвештә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрэн урнаштыру.

Йорт билгеләре

25. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш.

26. Аншлаглар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны тоту өчен җаваплы кешеләр җаваплы.

Керү төркемнәре (узеллар)

27. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, түбәтәй (козырька), өслеген тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, периллар һ. б.) белән жиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь канауларсыз, өслеге кытыршы текстуралы, бернинди материалдан ясалырга тиеш. Пандусларның саклагыч конструкцияләре булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралган. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Пандусны борганда яки аның озынлыгы 9 м дан артык булганда һәр 9 м дан да сирәгрәк 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь мөйданчыкларны күздә тотарга киңәш ителә. горизонталь мөйданчыкларда төшү тәмамлангач дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләрен тирә-юньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып торырга кирәк.

Баскычның яки пандусның ике ягында да стенадан 40 мм ераклыкта урнашкан түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге 800920 мм биеклектә култыклар каралган. баскычларның киңлегенә 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда аергыч култыклар каралган. Култыкларның озынлыгы пандус озынлыгынан яки баскычның һәр ягынан 0,3 м-дан да ким булмаса тиеш. култыкларның конструкцияләре кулның металл белән кагылуын булдырмаса тиеш.

28. Керү төркемнәрен проектлауда, яңартуда, бина, корылма фасадларын үзгәртүдә рөхсәт ителми:

подвалга һәм цоколь катына керү урыннары, идән дәрәжәсе жир дәрәжәсеннән 1,2 м югарырак урнашкан биналар, гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадларда;

жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзелеше;

бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү урыннары (булганнарын исәпкә алып) төзелеше;

тротуарлар зонасында тротуарның минималь норматив киңлегенә булган урам-юл чөлтәрен җиңел конструкцияләрдән (адымнар, пандуслар, веранда, яшелләндерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга 0,5 м артык урнаштыру;

күпфатирлы йортта керү төркемен күпфатирлы йортның милекчеләренең ризалыгын алмыйча урнаштыру;

- торак бина хужасының ризалыгын алмыйча керү төркемен төзү өчен балкон куллану;

күп фатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килешмичә үз белдеге белән урнаштыру.

Түбә

29.Биналарның, корылмаларның түбәсе, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

30.Кышкы вакытта биналарның хужалары һәм башка хокук ияләре, шулай ук идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләргә кардан, боздан һәм сосулеклардан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Түбәләргә жәяүлеләр зоналарына караган якларда кардан чистарту участокларны саклау һәм барлык кирәкле саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Түбәнең башка битләреннән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташларга кирәк. Түбәдән жәяүлеләр юлы, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, кар һәм бозның йөрү өлеше шунда ук жыештырылырга тиеш.

31.Кар һәм боз ташлаганда, сусаклагычлар казыганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең, яктыртуның һәм элементнең һава линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл коймаларының һәм юнәлеш бирүче жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәлешнең һәм биналарның инженер элементларының саклануын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

32.Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агымы булырга тиеш, ул агып торган суның жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына турыдан-туры элөгүенә юл куймаска тиеш. Су агымы, чокырлар, су агымы өзәлмәскә тиеш һәм жыелган су күләмен үткәргә исәпләнгән булырга тиеш. Жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыккан су агымы жәяүлеләр юллары чикләреннән читкә китергә тиеш.

33. Рәхсәт ителми:

биналарның, корылмаларның түбәсендә түбәләргә (көрәкләр, кыстыргычлар, ватыклар), төзәлеш материалларын, ремонт калдыкларын, кулланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләргә жыю;

биналарның түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агымы торбалары воронкаларына ташлау.

Жир кишәрлекләрен карап тоту

34.Жир участоклары территорияләрен тоту үз эченә ала:

- көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (боздан)чистарту; юлларның, күперләргә, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләргә йөрү өлешен бозга каршы материаллар белән эшкәртү;

- карны жыю һәм сөртү;

- кар һәм боз (кар-боз формацияләрен) чыгару;

контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп урналарын, эскәмияләргә, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чисталыкта һәм техник яктан төзек хәлдә тоту һәм тоту;

чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

яңгыр һәм эрегән суларны читкә алып китү;

каты көнкүрөш, эре габаритлы һәм башка калдыктарны жыю һәм чыгару;
тузан барлыкка килүне киметү һәм һаваны дымландыру өчен территорияне сугару;

- яшеллекләрнең саклануын тәэмин итү һәм аларны карау;

коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, жәяүлеләр үтү урыннары төзелгәннән, реконструкцияләнгәннән һәм ремонтланганнан соң төзөкләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка жир эшләре үткөрү;

күзөтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә жир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) тоту;

-жир кишәрлекләренең коймаларын тоту, шул исәптән жимерелгән (жимерелгән, сүтелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм тоту, алар чит кешеләрнең территориягә үтеп керү һәм (яки) рөхсәтсез урыннарда калдыктар урнаштыру мөмкинлеген булдырмау, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

Юлларны саклау

35.Юлларны тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә башкаруга конкурс жиңгән махсуслаштырылган оешмалар башкара.

36.Юл территорияләрен тоту үз эченә ала:

юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

тротуарлардан (йөтүче зоналарыннан, юллардан) һәм юлның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (бозлык) жыю;

- юу һәм юл япмаларын сугару;

газоннар һәм яшеллекләр турында кайгырту;

тышкы яктырту терәкләрен һәм жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт чөлтәрен ремонтлау;

кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

ясалма юл корылмалары составына керүче Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык тәлинкәләренә төзү, ремонтлау һәм чистарту;

коймаларны, коймаларны, турникетларны, кечкенә архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

37.Юл япмаларын саклау максатларында рөхсәт ителми:

йөк ташу;

урамнарда йөкләү-бушату эшләре вакытында рельсларны, бүрәнәләренә, тимер балкаларны, торбаларны, кирпечне, башка авыр әйберләренә ташлау һәм аларны жыю;

- юл һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыктарын ташлау һәм (яки) жыю.

38.Юлларны төзөкләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

- металл юнөлеш бирүче жәяүлеләр коймаларын һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзөкләндерү айлыгы вакытында башкарыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм туфракка салынырга тиеш;

- барлык юл билгеләре заказчы билгеләгән чират срокларында һәм тәртибендә юл билгеләрен ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигезендә башкарылырга тиеш;

юлларны билгеләү таләп ителгән төс һәм яктылык - техник характеристикаларны, тоташтыру коэффициентын, эксплуатация чорында мөйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш;

- юл билгеләрен ныгыту конструкцияләре һәм системалары күрү шартларына һәм монтажда мөмкинлегенә бәйләп рәвештә сайлана;
- юл билгеләре төзек хәлдә тотылырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген китереп чыгарган сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

- визуаль-коммуникацион Система элементлары: Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торак пунктның планлаштыру-структура элементлары күрсәткечләре аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларда һәм транспорт развязкаларында урнаштырыла;

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияләренә төзекләндерү

39. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары (алга таба торак йортларның хужалары), әгәр закон яки килешүдә башкасы каралмаган булса,;

торак йортлар фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт хужалыгы чикләрендәге башка корылмаларның тиешле хәле, аларны вакытында ремонтлау һәм буяу;

торак йортта тиешенчә урнаштырылган номер билгесе;

йорт хужалыгы территориясен тәртиптә тоту һәм тиешле санитар хәлдә тотуны тәэмин итү;

йорт хужалыгы чикләрендә яшеллекләренә тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймау;

су агымы өчен канау һәм торбаларны чистарту, язгы чорда эрегән суларны үткөрүне тәэмин итү;

- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы чикләрендә санитар нормаларга ярашлы рәвештә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф жиһазлары, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү;

каты һәм зур габаритлы калдыкларны махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга жыю;

билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында жыю һәм чыгару.

40. Шәхси торак төзелеше территориясендә рәхсәт ителми:

чүп үләннәре белән пычрату, яфракларны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрнен йорт хужалыклары территорияләрендә һәм чикләреннән читтә яндыру;

"йорт яны" территориясен теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- йорт читендә койма урнаштыру;

йорт хужалыгы территорияләрендә һәм аларга яқын территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

күмер, савыт, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары, йорт хужалыгы территориясе артында жыярга;

ишегалды корылмалары төзү, йорт хужалыгы территориясе артындагы чокырларны төзекләндерү;

бу территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яки аңа керүне тыя торган киртәләр урнаштырырга; территорияне төзекләндерү элементларын жиңмерегә һәм бозарга, сулыкларны тыгарга;

- комплектланмаган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт хужалыгы территориясендә сакларга;

тирә-яктагы территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

су салу чүпләкләре жайланмаларын урнаштырырга, сыек пычракларны агызырга, житештерү һәм кулланыу калдыкларын юл өлешләренә чыгарырга.

Жир участогы хужасы хужалык корылмалары тезегән очракта, янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча (6 айга кадәр) жыярга рөхсәт ителә. Шул ук вакытта автотранспорт йөрүе тәэмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын тоту

41.Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспортның һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итүче төзек хәлдә тотылырга тиеш.

42.Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны саклау, чистарту һәм техник яктан төзек хәлдә тоту аларның хужалары тарафыннан гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә тәэмин ителә.

43.Жирлектә яңгыр канализациясенә магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү жирлек бюджетында бу максатларга каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә башкарыла.

Яңгыр канализациясенә ведомство челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмаларның акчалары хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

44.Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатыннан коллектор күчерешеннән һәр якка 2 м саклау зонасы урнаштырыла.

45.Яңгыр канализациясе коллекторларының саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

- жир эшләрен башкару;

яңгыр канализациясе челтәрләренә зыян китерергә, су кабул итү люкларын ватарга яки жимерергә;

төзелешне гамәлгә ашыру, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштыру;

сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

46. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткөргеч, канализация, яңгыр жайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмалар төзек булмау сәбәпле су агып китүдән бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарда, тротуарларда, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су ташлау, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

47.Торак территориясендә суны йота торган коелар һәм парга әйләндерү майданчыклары урнаштыру рөхсәт ителми.

48.Яңгыр кабул итүче коелар рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткөрү сәләтен чикләүче рәшәткәләрне һәм коеларны тыгып, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылмый. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, алынган пычрануның барлык төрләре шунда ук чыгарылырга тиеш.

49.Күзәтү коелары люкларын тоташтыру бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш, юллар, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган.

Күзәтү коелары люкларының юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән 2 см - дан артык булмаган, яңгыр кабул итү коелары белән 3 см-дан артык булмаган тоташу дәрәжәсе тайпылырга мөмкин.

50.Капкачлары яки рәшәткәләре жимерелгән яки юк булган коммуникация коелары, ачыкланганнан соң ук, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан

кәртәләнергә, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән срокларда алыштырылырга тиеш.

51.Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр вакытында канализация агынтыларын канализация челтәренең иң яқын коеларына, суүткәргеч суына һәм жылылык челтәрләреннән суны яңгыр канализациясенә (ул булганда) ағызу башкарыла. Юлга су ташлау тыела.

Агып чыгу нәтижәләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хужалары көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

52.Яңгыр канализациясе челтәрләренең төзек техник торышы өчен жаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларын тоту

53.Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрнең кабель линияләрен урнаштыру Жир асты ысулы белән башкарыла (траншеяләрдә, каналларда, тоннельләрдә).

54.Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул белән (һава, жир өстендәге) үткөрү аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рәхсәт ителә.

55.Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель үтүләрен ныгыту сыйфатында кулланырга ярамай:

автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл коймалары, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

бина һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементлары (төтен чыгару, вентиляция, телевидение һәм радионың коллектив кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козырькалар, ишекләр, тәрәзәләр).

56.Рәхсәт ителми:

бер бинадан икенчесенә һава ысулы белән элемент кабельләре салганда юлларны кисеп чыгу;

- кабель запасларын тарату шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

57.Милекчеләр (хужалар) техник элемент чараларын (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә (изоляция тышчасы өзәлүгә һәм/яки булмауга, буяу булмауга, коррозиягә һәм/яки механик зыянга юл куймау, чыбыкларны бәйләү һәм/яки аларны терәкләргә төрү яктырту һәм электр тапшыру линияләре).

Тышкы яктырту объектларының (чараларының) эчтәлеге

58.Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, энергия чыганаклары (шул исәптән жыюлар, туклану пунктлары, идарә итү тартмалары) керә.

59.Урамнар, юллар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның территорияләре, шулай ук ижтимагый һәм торак биналарның аншлагылары һәм номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, торак мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60.Биналар һәм корылмалар хужалары, милек формаларына карамастан, проектлар буенча биналарны һәм корылмаларны архитектура-сәнгать яктырту булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

61.Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3 проценттан артмаска тиеш, башка торак территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) 5 процент, Жир асты жәяүлеләр үтү урыннарында 10 процент

көндөзгө, шулай ук кичке һәм төнгө режимда (10 яктырткычка бер яктырткыч кертөлмөгөн рөхсәт ителә).

62.Терөгөмөшлө газ разрядлы лампалар махсус бу максатлар өчен бүлөп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән лампаларны торак чүплөкләренә, чүп эшкөртү заводларына чыгарырга ярамай.

63.Металл терөкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту жайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия очагы булмашка һәм кирәк булганда милөкчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан буялырга тиеш, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, һәм төзөк хәлдә тотылырга тиеш.

64.Бөрдәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуларын тотуны һәм ремонтлауны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләрне башкаруга конкурс жиңгән вөкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма башкара.

Торак йортларның кереш бүлү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктыртуын саклау һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

65.Тышкы яктырту таянычлары, жәмөгәть (тимер юл) транспортының контакт чөлтәрә таянычлары, саклагыч, аергыч коймалар, юл корылмалары һәм юл жиһазлары элементлары буялырга, язудардан һәм теләсә нинди Мөгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзөк хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

66.Тышкы яктырту терөкләрен, жәмөгәть (тимер юл) транспортының контакт чөлтәрә терөкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр өч тәүлек эчендә чөлтәр хужалары тарафыннан сүтелергә һәм чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның жимерелгән терөкләрен чыгару юллардагы терөк хужасы тарафыннан шундук, калган территорияләрдә мондый ихтияж ачкыланганнан соң (демонтажланганнан соң) бер тәүлек дөвамында башкарыла.

67.Яктырту терөкләрендә һәм жәмөгәть (тимер юл) транспортының Контакт чөлтәрәндә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзөк һәм куркынычсыз торышы һәм канөгәтьлөнөрлек тышкы кыяфәте өчен әлегә терөкләрнең хужасы (хужасы) жаваплы.

68.Тышкы яктырту жайланмаларын чыбыклар өзөлгәндә, терөкләр, изоляторлар зыян күргәндә файдалануга рөхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзөлүе яки терөкләрнең зарарлануы белән бөйлө тышкы яктырту жайланмаларының эшендә бозылуларны ачыклаганнан соң ук төзөтергә кирәк.

69.Сымнарны һәм кабельләренә тышкы яктырту чөлтәрләренә һәм жайланмаларына үз белдегә белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

70.Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хөзмәт күрсөтүче оешмаларның милөкчеләре (хужалары) :

- урамнарның, юлларның тиешлө яктыртылуын, терөкләрнең һәм яктырткычларның, яктырткыч жайланмаларның сыйфатын күзөтергә, бозылган яки зыян күргән очракта вакытында ремонт ясарга;

- билгеләнгән тәртип буенча яктыртуны кабызуны һәм сүндөрүнө күзөтергә;

- тышкы яктырту һәм бизәү урнаштыру, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдөлөрөн үтөгөз;

- тышкы яктырткычларны вакытында алыштырырга.

Көчө архитектура формаларының эчтөлөгө

72.Көчө архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшеллөндөрү өчен жайланмалар, су жайланмалары,

муниципаль жиһазлар, торак пункт территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

73. Кече архитектура формаларын тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә хокук ияләре тарафыннан башкарыла муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс жиңгән оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

74. Кече архитектура формалары ияләре:

кечкенә архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоту;

язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерү, аларны иске буядан, тутыкмадан чистарту, юып, буяу, шулай ук сынган элементларны алыштыру;

кышкы чорда кечкенә архитектура формаларын, шулай ук аларга якынлашу юлларын кардан һәм боздан чистартырга;

елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә комлыкларны җайлаштыру, комлыкларда комны алмаштыру;

балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары жиһазларының конструктив элементларының ныклығы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтергә;

- фонтаннар эшләгән чорда су өслеген чүп-чардан көн саен чистартып торырга кирәк.

75. Рөхсәт ителми:

- кече архитектура формаларын максатсыз куллану (балалар уен майданчыкларында өлкәннәрнең ялы, спорт майданчыкларында кер киптерү һ. б.); теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларына элдерергә һәм ябыштырырга;

кечкенә архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын вату һәм бозу;

фонтаннарда су коену.

Стационар булмаган объектларны тоту

76. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы буенча муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

77. Жир участогын арендау срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ө жир участогы азат ителергә һәм башлангыч хәлгә китерелергә тиеш.

78. Стационар булмаган объектларның хужалары булган юридик һәм физик затлар:

- аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы күренешне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

- стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштырырга, урналарны көн дәвамында кирәк булганда, эмма тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк чистартырга, урналарны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга.

79. Рөхсәт ителми:

стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган төзүгә, козырькалар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзүгә;

стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыту жиһазларын кую;

стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә савыт - саба, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка әйберләрне җыярга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен кулланырга;

- стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләренә жиһазлар, калдыклар белән тутырырга.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын тоту

80.Төзелеш майданчыкларын тоту, ремонт, төзелеш һәм башка эш төрлөрө тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Төзелеш бөтмәгән, эш алып барылмый торган объектлар төзелеш чөлтөрлөрө белән ябылырга тиеш

81. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы, шулай ук житештерү чорында:

- Башкарма комитетның хокукый актлары таләплөрөнә туры китереп, төзелеш майданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча типовой койма урнаштырырга;

төзелеш майданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

төзелеш майданчыгының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

- төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләплөрөнә җавап бирүче мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

төзелеш майданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

- төзелеш майданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, майданчык эчендәге юлларны һәм урамнарның (юлларның)йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгаруны булдырмаучы транспорт чаралары тәгәрмәчләрән чистарту яки юу пунктларын җиһазландырырга;

төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

төзелеш майданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

төзелеш майданчыгы территориясеннән җыелган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килешенгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәэмин итәргә;

эшләрне башкарганда җир асты инженер коммуникацияләрөнә, тышкы яктырту чөлтөрләрөнә, яшеллекләрнең һәм кече архитектура формаларының саклануын тәэмин итәргә.

82.Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче биналар, эшчеләрне һәм хезмәткәрләрне вакытлыча табу өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрән вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелеш оештыру проектына ярашлы рәвештә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

83. Рәхсәт ителми:

-торак зонасы янында төзелеш, ремонт, йөкләү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткөрү, алар тынлыкны бозу белән бергә бара, коткару, авария-тергезелеш һәм гражданның шәхси һәм җәмәгать иминлеген тәэмин итү белән бәйлә башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр;

Башкарма комитетның тиешле рәхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен тарайту яки ябу;

- чүп-чарны яндыру һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерү.

Жирләү урыннарының эчтәлегә

84.Этик, санитар һәм экологик таләпләргә туры китереп бирелгән жирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә башкарыла.

85.Жирләү урыннарын санитар тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне үткөрү конкурсында җиңгән махсуслаштырылган оешма башкара.

86.Жирлөү урыннарын тоту таләпләре:

- зиратлардагы жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш.

Жәмәгать бәдрәфләре территориясендәге урналар чистартылырга тиеш;

- зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш.

Калдыклар тупланган саен, 3 көнгә бер тапкырдан да сирәгрәк чыгарылырга тиеш;

- ауган һәм авария хәлендә агач утырту рәхсәт ителми. Авария хәлендәге агачлар табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

каралмаган каберләр яки шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәр каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазландырылырга тиеш.

87.Кышкы чорда жирлөү урыннарының үзенчәлекләре:

- зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз калдыклары булмаган тигез кар өермәсе булырга мөмкин;

- үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозга каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланырга тиеш;

- беренче чиратта карны чыгару, бозны казу һәм Үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз формацияләрен бетерү кирәк;

- жирлөү урыннарының жәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар кулланырга, юллардан чистартыла торган тозлы кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга жыярга ярамай.

88. Жәйге чорда жирлөү урыннарының үзенчәлекләре:

үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмелгән урыннарда гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

-яшеллекләргә санитар кисү, чүп үләннәрен агач-куаклыктардан алып ташлау буенча чаралар ел саен үткәрелергә тиеш.

89.Жирлөү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, зиратлар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы нишаны карау буенча эшләргә ире(ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитар таләпләргә мөһбүри үтәп башка кеше башкара.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын тоту

90.Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын (алга таба тукталыш) гамәлдәге төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләренә, шулай ук әлегә Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә тукталышны урнаштыру өчен бирелгән жир участогының Хокук иясе (алга таба хужасы) тота.

91. Хужалар бурычлы:

тукталыш территорияләренә бөтен периметры буенча механик тәэсирләргә һәм тышкы мохит тәэсирләренә чыдам булырга тиешле койма урнаштырырга;

тукталышларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән вакытында чистартырга;

Материалларны жыюга, комплектланмаган транспортны, тукталыш территорияләрендә һәм тукталышларга якин территорияләрдә төрле конструкцияләргә саклауга юл куймаска;

тукталыш территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килгән яктылыкны тигез бүлүнә тәэмин итүче тышкы яктырту белән жиһазландырырга;

тукталыш территорияләрендә автомобильләр юуга һәм ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр тукталышына юл куймаска;

IV. Торак пункт территорияләрен җыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләре исемлеге һәм аларны үтәүнең вакытлычалыгы

Торак пункт территориясен җыештыруга һәм тотуга гомуми таләпләр

93. Торак пункт территориясен җыештыру һәм тоту:

- 1) җәйге чорда 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар Башкарма комитет тарафыннан һава шартларына бәйләү рәвештә төзәтелә ала.

94. Торак пункт территориясен җыештыру:

- 1) торак пункт территориясен тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) Башкарма комитетның хокукый актларына ярашлы рәвештә бердәнбер массакуләм чаралар (өмәләр).

95. Торак пункт территориясен җыештыру җәйге чорда торак пункт территориясенең пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатыннан юып, сугару, сөртү һәм торак пункт территориясен тоту буенча башка эшләр үткөрү юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала:

ясалма япма белән капланган территорияләрне сөртү (коры һава торышында су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган ясалма япма белән башка территорияләрнең юл япмаларын тузаннан һәм пычрактан юу. Юл япмаларын, мәйданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма япма белән капланган территорияләрне юып чыгару япманың бөтен кичлегенә башкарыла;

яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

- барлык территориядән чүп җыю;

ел саен, 1 июньгә кадәр, кечкенә архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

гомуми файдаланудагы территорияләрдә, яшелләндерелгән чикләнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, үләнне вакыт-вакыт (үләннең Биеклегә 15 см артык булганда) чабу һәм тәүлек дәвамында чабып алынган үләнне җыю;

яфрак төшү чорында коелган яфракларны җыю һәм чыгару тәүлегенә бер тапкыр; юганнан соң чүп-чардан чүп-чар янындагы тәлинкәләрне җыештыру.

96. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияләрне җыештыру үз эченә ала:

- юл япмаларын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәч җәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, юл япмаларын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

язгы чорда карны йомшарту һәм эрегән суларны читкә чыгаруны оештыру.

97. Торак пункт территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләренең технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

98. Кышкы чорда җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте юлларын, баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

- интенсив кар яуган чорда җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозга каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

- бозлавык барлыкка килгәч, бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган юеш карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар агымын тәэмин итү шарты белән җыярга рөхсәт ителә.

99. Торак пункт территориясендә рөхсәт ителми:
урамнарда, майданнарда, яшеллекләр белән участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорить;

гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә жирләү урыннарыннан тыш гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль каберлек корылмалары (истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

- бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм техник хезмәт күрсәтергә;

биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын вату һәм бозу, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп кору, үзгәртеп кору һәм үзгәртеп коруны башкару;

язулар, ресемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элгәндә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга (коймаларга) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга граффити салу;

күчмә милекне чикләрдән һәм (яки) бирелгән жир участкалары коймаларыннан читтә сакларга һәм сакларга;

тара, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштырырга һәм жыярга;

билгесез урыннарда кар туплау;

тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үз белдегең белән юлларны һәм тротуарларны ябарга.

100. Калдыкларны санкцияләнмәгән урыннарда урнаштырган кешеләр үз хисабына әлеге территорияне жыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда жир участогын рекультивацияләргә тиеш.

Әгәр 20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны бетерү һәм санкцияләнмәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яки әлеге төр хезмәтләр күрсәтү килешүдә каралган очракта калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

101. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган жир участкаларында (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килгән чүплекләрен бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

102. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба юлларны) жыештыру даими рәвештә юл өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп - чардан, кардан һәм боздан чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

103. Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, сугаруны, тузанлылыкны бетерүне, сөртүне һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чарны, карны һәм бозны, пычракны жыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тоту.

104. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә бер тапкырдан да сирәгрәк, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

105. Жәмәгать транспортын көтү Павильоны тузанланмаса, буялырга һәм юылырга, санкцияләнгән мэгълүмати-басу продукциясеннән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

106. Аерым элементлар буенча жәйге юл жыештыру таләпләре:

- юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлек буенча юылырга тиеш. Көйләү сызыклары белән билгеләнгән күчерелмә, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

- ике метрлы лотковый зоналарда туфрак-күл наносы һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Кечкенә генә ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән пычрануга юл куела, алар махсус машиналарның эш циклы арасында барлыкка килергә мөмкин;

- юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

107. Кышкы юл жыештыру таләпләре:

- кышкы чорда юлларны жыештыру:

юлны кардан һәм боздан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, карны сөртү, валларга күчерү һәм карны чыгару;

108. Рөхсәт ителми:

- квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан 8.00 сәгатътән соң чистартыла торган кар, боз тротуарларга, юлның һәм юлның йөрү өлешен жыештыручы кеше белән килешү булмаганда күчерергә яки күчерергә;

техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент буларак тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшеллекләр белән территорияләрдә кулланырга;

билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм жыю;

- кар валлары формалаштыру:

юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм тимер юл кичүләре янында күрү өчпочмагы зонасында;

жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 метрдан якынарак;

транспорт коймалары яки югары бордюр белән жиһазландырылган юл участкаларында;

тротуарларда;

янәшәдәге территорияләргә керү юлларында;

автотранспорт тәгәрмәчләре белән юлларга туфрак һәм пычрак чыгару;

- туфрак, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, жиңел савыт-саба ташырга, юлларны пычратуны булдырмаучы брезент яки башка материал белән капланмаган агачларны йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-күл эремәсе, эзбизташ, бетон катнашмаларын) юл, тротуар, юл кырыена яки юл кырыена агызу мөмкинлеген булдырмаучы чаралар күрмичә ташырга юл янындагы газон полосасы.

Чистарту, санитария һәм төзекләндерү

кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары

109. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарына түбәндәгеләр керә::

майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, торак урманнарда оештырылган ял итү урыннары, пляжлар;

актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;

сәүдә объектлары (чашлап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату чөптәре объектлары комплекслары), жәмәгать

туклануы, социаль-мәдени билгеләнештәге, көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары территорияләре;

административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якин территорияләр.

110. Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне җыештыру:

- кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда, яшеллекләрнең саклануы һәм эрегән суларның агып китүен тәэмин итү шарты белән, химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча туплау рәхсәт ителә.

111. Ваклап сату базарларын чистарту һәм санитар эчтәлек:

- ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндереләргә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм эрегән сулар агымы өчен каты япмаларга һәм авышлыкларга ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

базар территориясен төп җыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Кендеш патруль җыештыру һәм каты көнкүреш калдыклары белән тулыланган чүп җыю урыннарын чистарту башкарыла;

- җәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы җыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

- базар территориясә 40 кв. м мәйданга исәпләнгән бер урна исәпләнгән урналар белән җиһазландырыла, өстөвенә, алар арасындагы ара прилавка линиясә буенча 10 м дан артмаска тиеш;

112. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләренең, киоскларның, сәүдә палаткаларының һәм павильоннарның эшчәнлегенә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рәхсәт ителми.

113. Сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар тоту:

- сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тулысынча җыештыру тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаган күләмдә (иртән һәм кич) башкарыла. Кендеш патруль урналарын һәм чүп җыю урыннарын җыештыру һәм чистарту үткәрелә;

- сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике урна урнаштырыла;

- калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

114. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдени билгеләнештәге объектларны җыештыру елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы җыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

115. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарын төзекләндерү:

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территориясендәгә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә катгый япмаларны (плиткалы түшәм яки асфальт рәвешендә), өслекләрне тоташтыру элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерларны, урам техник җиһазларын, яктырту җиһазларын, архитектура-декоратив яктырту җиһазларын, торак пункт мөгълүмат, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус төр тышлыклар һ. б.);

- ял итү һәм кешеләрнең күпләп яшәү урыннарының барлык территорияләре, пляждардан тыш, каты япма яки чәчелгән үләннәр яки яшеллекләр белән үсемлекләр туйфрасы булырга тиеш;

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территорияләрендә яшелләндерү участокларын чәчәк бакчалары, газоннар, ялгыз, төркөм, гади утыртулар, вертикаль, күп катлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

- кешеләрнең ял итү һәм күпләп торы урыннары бәдрәфләрне урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп, жиһазландырылган һәм эшләүче бәдрәф кабиналары белән комплектлануырга тиеш;

пычрануга карап, фонтаннарны, буаларны, елга ярларын ял итү урыннары яки кешеләр күпләп булган урыннарда чистартырга кирәк;

- массакүләм чаралар үткәргәндә аларны оештыручылар чараны үткәру урынын жыештыруны һәм бозылган төзекләнדרүне торгызуны тәмин итәргә тиеш. Чараны үткәру урынын жыештыру һәм бозылган төзекләнדרүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

116. Ял итү һәм күпләп торы урыннарында кешеләргә рөхсәт ителми:

- савытларны һәм сәүдә жиһазларын монның өчен билгеләнмәгән урыннарда саклау, саклау;

территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

- автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

автостоянкалар, гараждар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;

газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләнדרү объектларына зыян китерергә;

кечкенә архитектура формаларына зыян китерергә һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

сыек продукт калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан, ачыткы һәм сыра цистерналарыннан суну тротуарларга, газоннарга һәм торак юлларга агызырга;

- автотранспорт чараларының түләүле тукталышларын законсыз оештыру;

стационар булмаган объектларны үз белдегә белән урнаштыру;

тротуарларның асфальт-бетон япмасын, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләнדרүнең башка элементларын бозу;

- территориядә сәүдә-суыткыч жиһазларын кую;

- каты көнкүреш калдыкларын идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү булмаса, халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) жыярга;

тимер-бетон блождар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз белдегә белән ябарга;

товарны сәүдә объектыннан читтә кую;

- учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәру, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләнדרү

117. Йорт яны территориясен жыештыру:

жыештыру түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында ком белән сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен жыештыру;

- урып-жыю, кар яуган вакытта кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр үткәрелә.

Механизацияле жыештыруны көндөз машиналарның тизлеге 4 км/сэг. кадәр булганда үткәрергә рөхсәт ителә.

118. Жәйге чистарту:

йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: кул белән яки махсус машиналар ярдәмендә сөртү, юу яки сугару башлыча иртә, иртәнге, һәм кичке, сәгәтлөрдә башкарылырга тиеш;

тротуарларны юуны бары тик ачык тротуарларда гына, турыдан-туры прилотка полосасы белән чиктәш һәм биналардан урамның йөрү өлешенә юнәлештә башкарырга кирәк;

- көннең эссе вакытында тротуарларны су сибү кирәк булганда, эмма тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылырга тиеш.

119. Кышкы чистарту:

түбөлөрдә жыелган кар вакытында жиргә ташланырга һәм прилотка полосасына күчеп китәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

- жыештырыла торган кар тротуарлардан юл өлешенә, прилотка полосасына, ә ишегалларында жыештыру урыннарына күчәргә тиеш;

квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнөргә һәм валларга салырга яки юл буйлап, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә жыярга кирәк;

6 метрдан артык киңлектәге тротуарларда, урамнарның йөрү өлешеннән газоннар белән аерылган, соңыннан бетерү өчен карны тротуар уртасына күчерергә рөхсәт ителә;

- карны валларга һәм өемнөргә салу эшләре тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгәттән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгәттән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

- ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспорт йөрүенә комачауламаган ирекле территорияләрдә, яшеллекләренә саклау һәм эрегән суларны читкә алып китүне тәэмин иткәндә, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган карны жыярга рөхсәт ителә;

- тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан жыештырганда кар тулысынча жыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән тышлыклар булмаганда, карны двигатель астына жыярга кирәк, аннан соң аны тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

- тайгаклык барлыкка килсә, юл япмаларын ком-тоз катнашмасы белән эшкөртү 0,2-0,3 кг/м норма буенча бүлүчеләр ярдәмендә башкарылырга тиеш;

- эшкөртелгәннән соң йомшартылган боз барлыкка килү ачык туфракка, агачлар астына яки газоннарда элөгүгә юл куймастан, күчерелергә яки сөртелергә тиеш.

120. Яз житү белән:

- эрегән суны нормаль чыгару өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәэмин итү өчен канауларны юып чистарту;

эрегән суны яңгыр челтәренәң люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә күчөрү;

кар эреп беткәч, ишегалды территорияләрен чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

121. Күп фатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

күп фатирлы йортның йорт яны территориясе (алга таба йорт яны территориясе) үз эченә ала:

- даими чистарту;

күзөтү һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, төлинкәләр, үткөрү торбалары люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;

инженерлык челтәрләренәң күзөтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәсез керүне тәэмин итү;

каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны жыю һәм чыгару;

- яшеллөндөрү һәм булган яшеллекләрне карау;

кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

122. Барлык төр калдыктар контейнерларга һәм бункерларга жылырга тиеш, алар су үткөрми торган тышлыклы контейнер майданчыктарында каты көнкүрөш калдыктары туплану нормаларына ярашлы рөвештә кирәкле күләмдә урнаштырыла.

123. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр:

- йорт яны территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне саклау;

- каты көнкүрөш һәм зур габаритлы калдыктарны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыктарга гына урнаштырырга.

124. Идарәче оешмалар:

каты көнкүрөш калдыктары өчен контейнерлар урнаштыру, ә канализацияләnmөгән биналарда моннан тыш сыек көнкүрөш калдыктары өчен жыентыктар урнаштыру;

- расланган график буенча каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны чыгару;

контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыктарын, аларга керү юлларын чисталыкта һәм тәзек хәлдә тоту;

- подъездларга керү урыннарында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яки) махсус бозлавыйка каршы катнашмалар белән эшкөртү;

- яшеллекләрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

133. Торак йорт хужалары көн саен (шул исәптән кардан) жир участогын жыештыралар.

134. Рөхсәт ителми:

карны этеп чыгару, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, йорт территориясеннән читтә сыек көнкүрөш калдыктарын агызу;

- ишегалды территориясеннән чистартылган кар һәм бозны юл һәм юлның йөрү өлөшенә күчөргә яки күчөргә;

йорт территориясә артындагы теләсә нинди калдыктарны һәм чүп-чарны яфракларга яндырырга;

йорт хужалыгына якин территориядә үз белдегөң белән коймалар урнаштырырга;

тирә-яктагы территорияне металл сыныктары, көнкүрөш һәм төзелеш калдыктары һәм материаллары, шлак һәм көл, башка житештерү һәм куллану калдыктары белән тутырырга;

тимер-бетон блоктар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үз белдегөң белән юлларны ябарга;

- кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эш башкарырга.

V. территорияне төзөклөндөрү элементларына таләпләр

135. Территорияне төзөклөндөрүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне төзөклөндөрү элементлары гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рөвештә проект документациясендә эшлөнөргә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләрне төзөклөндөрү элементларына проект документациясә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак вакытлы яки даими кулланыла торган территорияне төзөклөндөрүнең стационар элементлары аларны кул белән күчөрү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелөргә тиеш.

136.Төзөклөндөрү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрән, төзөклөндөрү элементлары хужалары башкара.

Яшеллөндөрү

137.Яшеллекләр территорияне төзөклөндөрүнең мәжбүри элементы булып тора. Төзөклөндөрү эшләрә алып барганда, булган яшеллекләрне максималъ саклау кирәк.

138.Торак территориясендә ике төрлө яшеллөндөрү кулланыла ала: стационар үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазондар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшеллөндөрү архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б.) табигый һәм ясалма рельеф элементларында, түбөлөрдә (түбә яшеллөндөрү), биналар һәм корылмалар фасадларында (вертикаль яшеллөндөрү) булдыру өчен кулланыла.

139.Яшеллөндөрү объектларын тоту-яшеллөндөрелгән территорияләрне төзөклөндөрү элементларын һәм яшеллөндөрелгән агачларны карау, күлөмлө корылмаларның конструктив элементларының өһәмиятсез деформацияләрән һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы вакытта күчмә кечкенә формаларны жыештыру буенча эшләр комплексы.

140.Яшеллек хужалары бурычлы:

- яшеллекләрнең саклануын һәм квалификацияле каравын тәэмин итү; жәйге вакытта коры һава торышында газоннарны, чәчәк бакчаларын, агачларны һәм куакларны сугаруны тәэмин итөргә;

- газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

- яшеллөндөрү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тотарга һәм 10 елга бер тапкырдан да сирәгрәк капитал чистартуны башкарырга;

141. Яшеллөндөрелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

- төзелешләрне урнаштыру, аларның эшлөвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш;

- агачларны һәм куакларны үз белдегең белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

- агачларга һәм башка яшеллекләргә гамаклар, тирбөлөшләр, турниклар, кер киптерү өчен баулар элдерергә, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм такталары, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән күтөрү конструкцияләре, объектларга хәрәкәт юнөлеше күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары беркетергә, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чөнөчкеле коймалардан тартмалар;

- стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын елның вакытына карамастан урнаштырырга;

- төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материалларны һәм башка зарарлы матдөләрне, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган карны, боз кисәкләрән жыярга;

- бакчалар өчен казу эшләрә алып барырга;

- йорт хайваннарының газоннарында һәм чәчәк бакчаларында йөрү;

- яфрактарны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны тартмаларга һәм башка су үткөрү жайланмаларына күчерергә;

- газоннарга смета һәм чүп-чар ташларга;

- учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкөртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану;

- сок, ыштан чыгару өчен агачларны кисү, аларга башка механик зыян китерү;

яшеллэндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга; агач тамырларын агач ботагынан 1,5 метр ераклыкта ачып, агач муеннарын туфрак яки төзелеш калдыклары белән капларга.

Капкалар

142. Саклык жайланмасы төзеклэндерүнең өстәмә элементы булып тора.

143. Капкачлар:

- максат (декоратив, саклагыч, аларның комбинациясе);

биекlege (Төбән 1,0 м, уртача 1,11,7 м, биек 1,83,0 м);

- материалның төре (металл, тимер-бетон һ. б.);

- күз өчен үтеп керү дәрәжәсе (ачык, саңгырау);

стационарлык дәрәжәсе (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Стеналарны проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнешенә бәйле рәвештә гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән әйберләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары буенча башкарыла.

144. Мәдени мирас объектлары территорияләрен саклау өлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентларына ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш.

Өслеген каплау

145. Жир өслеген каплау торак пункт территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт шартларын тәэмин итә, шулай ук торак пункт төзелешенең архитектура кыяфәтен формалаштыра.

Төзәтү максатларында түбәндәге төр тышлыклар билгеләнгән:

каты (капиталь) тышлыклар монолит яки жыелма тышлыклар, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигий таштан башкарыла;

табигий хәлдә булган табигий яки ясалма сыек Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүләр, керамзит, резина валчыклар), тыгызланган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган коры катнашмалардан ясалган йомшак (капиталь булмаган) тышлыклар;

- үлән япмасын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган газон япмалары-япмалар;

комбинатлы тышлык - тышлыклар, алар тышлыклар комбинациясеннән гыйбарәт (газонга баткан рәшәткәле плитка яки газон рәшәткәсе, яки йомшак тышлык).

146. Япма төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча башкарылырга тиеш:

- каты мөмкин булган чик йөкләнешләрне, хәрәкәт характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

аерым территорияләрне (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләр йөрү өчен майданчыкларны, йөрү юлларын) төзеклэндергәндә аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып, йомшак;

газонлы һәм иң экологик яктан чиста дип кушылган.

Каты катлауларның кырыйлы өслеге булырга тиеш, коры хәлдә тоташу коэффициенты 0,6 дан ким булмаска тиеш, дымлы хәлдә 0,4 дән ким булмаска тиеш.

Өстәлләрне берләштерү

147. Өстәлләр тоташу элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Борт ташлары

148. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташуында урнаштырыла, юл өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә 150 мм-нан ким булмаган югарылык белән, ул тышлык өслеген ремонтлау очрагында да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

Жэяүлеләр коммуникацияларен газон белән тоташтырганда бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән 50 мм-нан да ким булмаган аралыкта 0,5 м-дан да ким булмаган аралыкта артып китә, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарларының япмага элөгөн кисәтә, аның хезмәт итү вақытын арттыра.

Жэяүлеләр зоналары территориясендә табигый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) төрле типтагы тышлыкларны бизеү өчен куллану мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

149. Жэяүлеләр коммуникацияларенең авышлыгы 60 промилледан артык булганда баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Төп жэяүлеләр коммуникацияларендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөрү объектлары, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда баскычлар һәм баскычлар 50 промилледан артык авышлыкта каралырга тиеш, аларны пандус белән озата барырга тиеш.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларының кыры төшү һәм күтәрелү вақытында ачык контраст төсмерле полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер марш эчендә тышкы баскычларның барлык баскычлары баскычларның киңлегенә һәм күтәрелү биеклегенә буенча бертөрле урнаштырыла.

Пандусны саклаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралырга тиеш.

Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләре тире-июньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягында 800920 мм биеклектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге култыклар каралган.

Майданчык

150. Торак пункт территориясендә түбәндәге майданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыйльләнү, чүп жыю урыннары урнаштыру, этләргә йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Төркәлгән мэдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табигый территорияләрнең саклау зоналары чикләрендә майданчыкларны урнаштыруны һәйкәлләргә саклау, табигаттән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар уен һәм спорт майданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Майданчыклар төзек һәм травма куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар майданчыклары

151 балалар майданчыгы төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар яки яшь кызыксынулары буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләргә үз эченә ала: йомшак япма төрләре, майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары төрәзәләреннән мөктәпкәчә яштәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан, кече һәм урта мөктәп яшеннән 20 метрдан, комплекслы уен майданчыкларыннан 40 метрдан, спорт - уен комплексларыннан 100 метрдан ким булмашка тиеш.

Балалар уен майданчыклары контейнер майданчыкларыннан 20 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

152. Балалар майданчыклары:

жәйге вакытта тигезсезлекләрне ком белән каплап, өслеген планлаштыру;

- иртә белән регуляр рәвештә сөртегез һәм дымланыгыз;

- буялырга, майданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә кирәк булганда ремонт ясарга;

- транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунаклар тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан аерып куелырга.

Травматизмнан саклану өчен майданчык территориясендә тамырлар яки түбән ботаклар, жир өстендәге иске, кисеп алынган жиһазлар (туктаклар, фундаментлар) калдыклары, жиргә тирәнәйтелмәгән металл аралар (кагыйдә буларак, турниклар һәм тирбөлешләр) булырга тиеш түгел.

Янәшәдәге территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эш алып бару һәм төзелеш материалларын жыю рөхсәт ителми. Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту жиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

153. Балалар майданчыкларын тоту һәм куркынычсызлыкны тәмин итү өчен җаваплылык аларны тотуны гамәлгә ашыручыларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

154. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон төрләре (Жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшелләндерү майданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Капканың биеклегә 2,53 м тәшкил итә, майданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклегә 1,2 м дан ким түгел.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлары рәвешендәге спорт жиһазлары заводта эшләнгән дә, жәрәхәтләр алуны булдырмаучы махсус эшкәртелгән өслеге булган бүрәнәләрдән һәм бруслардан эшләнгән дә булырга мөмкин (жимерекләр, тишекләр булмау һ.б.).

Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталоглары белән житәкчелек итәргә кирәк.

Ял итү майданчыклары

155. Торак төзелеш территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары 25 метрдан да ким булмаса тиеш.

Ял итү майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге гадәттә: каты япма төрләрен, майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементларын, яшелләндерүне, ял итү өчен эскәмияләрне, эскәмияләрне һәм өстәлләрне, урналарны (һәр эскәмиядә ким дигәндә бер), яктырту жиһазларын үз эченә ала.

Майданчыкның тышлыгын плиткалы түшәм рәвешендә проектлау киңәш ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә балалар уеннары зонасында каты төр япма урнаштыруга юл кую киңәш ителми.

Парк территориясендә үлэндә ял итү өчен мәйданчык-болыннар оештырылырга мөмкин.

Эт йөртү мәйданчыклары

156. Этләрне йөртү мәйданчыклары вәкаләтле органнар белән килешенгән урыннарда билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

Этләр йөрү мәйданчыгы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле төрдәге тышлыктар, койма, эскәмияләр, урна, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати жиһазлар керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләр йөрү өчен мәйданчыктар микрорайонның һәм яшеллектән Азат торак районның гомуми файдаланудагы территорияләрендә, метрополитен линияләренә техник зоналарында һәм гомуми торак магистральләрендә, 110 кВттан артмаган көчәнеше электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче билбауларның су белән тәмин итү чыганаклары санитар зонасынан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөрү мәйданчыкларының зурлыгы 400600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м. кадәр кабул ителә, төзелеш шартларында булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның кечерәк күләме кабул ителергә мөмкин.

Мәйданчык чигеннән торак һәм ижтимагый биналар тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял итү мәйданчыклары участкаларына кадәр 40 метрдан ким булмаска тиеш.

Площадканың коймасы, кагыйдә буларак, биеккә 1,5 метрдан ким булмаган жиңел металл челтәрдән эшләнә. стена элементлары һәм секцияләре арасындагы ара, аның аскы кыры һәм жир хайванга мәйданнан китәргә яки үзенә жәрәхәтләр китерергә мөмкинлек бирмәскә тиеш.

Мәйданчык территориясендә мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

157. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары эскрементларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

Хайван хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч югынтысын булдырмаска, шулай ук санитар нормаларга ярашлы рәвештә тирә-юньдәгеләргә тынлык тәмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар мәйданчыклары

158. Торак пункт территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнашкан: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты катлаулар, өсләген тоташтыру элементлары, коймалар, урналар яки чүп өчен кечкенә контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмати жиһазлар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән киселергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакыт саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшеллекләр белән аерып куелырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

159. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау проект документациясенә

«төзеклөндөрү» бүлөгө, шулай ук төзеклөндөрү проектлары яки эскиз төхтөдимнәре нигезендә башкарыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән әйберләр каталогларыннан файдалану киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзөгө, күп функцияле торак үзәкләре һәм зоналар өчен кече архитектура формалары шәхси проект эшләнмәләре нигезендә проектланьрга тиеш.

160. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып: архитектура һәм ландшафт тирәлегө характерына, территорияне төзеклөндөрү элементларына туры килү;

материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит тәэсирен исәпкә алып, аларны озак вакыт дөвамында саклау;

ныклык, ышанычлылык, конструкция куркынычсызлыгы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

161. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзөк һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталары һәм режимлы такталардан тыш, вәкаләтле орган белән килешенгән паспорт нигезендә һәм аңа тулысынча туры китереп урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмат хәбәрэн урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы территорияне төзөклөндөрүне һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтажлаганнан соң (демонтажлаганнан соң) өч төүлек дөвамында торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә сүтелергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга беркеткөндө корылмаларга һәм объектларны бизәүгә зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылығын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндөгечә булырга мөмкин:

- дивар структурасы;

декоратив панно;

консоль конструкциясе;

түбә конструкциясе;

- витрина конструкциясе;

- учреждение тактасы;

- режимлы такта;

модульле конструкция;

стела;

калкан конструкциясе;

флаг композициясе;

махсус конструкция.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, эзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт теле Турындагы закон таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш;

Ике һәм аннан да күбрәк телләр кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча бертөрле булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданның белдерүләре, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары өчен җайланмалар

162. Игъланнар, мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын урнаштыру гражданның күпләп булган урыннарында һәм җәяүлеләр зоналарында урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына рәхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар аерым торган объектлар рәвешендә яки биналарда яки корымаларда эленеп торган калканнар рәвешендә урнаштырыла ала.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкаруга төп таләпләр

163. Җирне казу яки юл япмаларын ачу белән бәйле эшләр (җир асты коммуникацияләрен җәю, реконструкцияләү яки ремонтлау, баганалар һәм шпунт салу, электр тапшыру, элемент, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), туфракны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләү һәм башка эшләр) язма рәхсәт булганда гына башкарыла (производствого ордер җир эшләре), вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән.

164. Җирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткөрү тәртибе, җир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләренә туры китереп башкарыла.

165. Яшеллекләрен сүтү яки күчереп утырту кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә Башкарма комитет боерыгын рәсмиләштерергә һәм яшеллекләрен сүтү яки күчереп утыртуны гамәлгә ашырырга кирәк.

166. Торак пункт юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган биргән рәхсәт нигезендә башкарыла, юлның ике ягында да заказчылар һәм эш җитештерүчеләр, эш сроклары, мөмкин булган урау маршрутлар турында барлык кирәкле мәгълүматларны үз эченә алган мәгълүмат щиты мәҗбүри урнаштырыла. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рәхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

167. Коммуникацияләрен төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен үткөрү үз белдеге белән кабул ителә.

VII. Арзан мохиткә махсус таләпләр

168. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар мохитенә керү мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән җиһазландыруны күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәгеләрнең һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чаралар һәм җиһазлар проектлау, төзү, урнаштыруны яңа төзелештә заказчы тарафыннан расланган проект документациясенә ярашлы рәвештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

169. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш. Йорт хайваннары һәм кошлар китергән зыян өчен җаваплылыкны аларның хужалары РФ гамәлдәге законнары нигезендә билгели.

170.Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары экскрементларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

171.Торак пунктта яшәүчеләргә авыл хужалыгы хайваннарын (бозаулар, сарыклар, кәжәләр, дуңгызлар һәм башкалар) һәм кошларны йорт яны участкалары булган шәхси торак йортлар территорияләрендә тоту рәхсәт ителә.

172.Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, кәжә, сарык, дуңгыз, ат) хайван хужалары булган гражданның яшәу урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен теркәлгә тиеш.

173.Йорт хайваннарын көтү жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән көтү урыннарында, хужасы күзәтүе астында яки Аның кушуы буенча башка кеше тарафыннан рәхсәт ителә.

174.Йорт хайваннарын йөртү 7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр рәхсәт ителә. Башка вакытта йөргәндә хужалар урамнарда һәм йорт ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

175.Этләргә торак һәм изоляцияләнгән биналардан гомуми ишегалларына һәм урамга кыска аркан һәм муенса белән генә чыгарырга мөмкин, өч айга кадәрге пәсиләрдән тыш.

176.Хужалар йорт хайваннары һәм кошлар белән ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратуга юл куймаска тиеш. Этләр, мәчеләр һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, хужаның үзәндә йорт хайваннарының табигый тизәкләрен тулысынча жыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мәйданчыклардагы чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

177.Этне арбадан бары тик йөрү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус бүлеп бирелгән мәйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән чүлләрдә, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөргәргә рәхсәт ителә.

178.Этләргә яхшы кәртәләнгән мәйданчыкларда яки торак пункт территориясеннән читтә генә өйрәтергә мөмкин.

179.Йорт хайваннарын юллар буенча тәүлекнең якты вакытында гына куып чыгарырга кирәк, шулай ук вакытта аларны мөмкин кадәр юлның уң чигенә якынак юнәлтәргә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт белән капланган юлларда, туфрак юллар һәм сукмаклар буенча куып йөрү мөмкинлеге булганда, йөртү тыела.

180.Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллекләргә бозудан килгән зыянны һәм терлек көтүенә киткән чыгымнарны каплайлар.

181.Йорт кәжәләргә бары тик Йорт яны территориясендәге законнарда яки көтүлек хужалары күзәтүе астында тотылырга тиеш.

182.Рәхсәт ителми:

хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәп территорияләренә, балалар бакчаларына, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә; йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм сулыкларда коену;

тыю язуы булганда хайваннарны учреждениеләргә кертергә;

хайваннарны һәм кошларны торак пунктлар территориясендә озата йөрмичә чыгарырга;

хайваннарны исерек хәлдә булганнарда, шулай ук ундүрт яшькә кадәрге кешеләргә йөртү;

йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (якындагы фатирлар коридорларында, баскыч ячейкаларында, чердакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда)даими тоту;

йорт хайваннарын торак пункт территориясендә махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш табу.

183.Йорт хайваннары һәм кошлар хужалары бурычлы:

-терлекчелек продуктарының ветеринария-санитар мөнәсәбәтләрендә хайваннар авыруларын кисәтүне һәм куркынычсызлыкны тәмин итүче хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәү чорында мәжбүри дөвалау-профилактика чараларын үткәргә;

хайваннарның кайда булуын даими контрольдә тоту;

- хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук аларның гадәти булмаган тәртибе булганда ветеринария учреждениеләре белгечләренә кичекмәстән хәбәр итәргә. Алар килгәнче авыру билгеләре булган хайваннарны изоляцияләргә;

-ветеринария белгечләре таләпләре буенча хайваннарны тикшерү, диагностик тикшеренүләр, Саклык прививкалары һәм дөвалау-профилактика эшкәртүләре өчен бирергә.

184.Үлгән терлекләрне жирләү махсус оешма тарафыннан махсус билгеләнгән урында башкарыла.

185.Үз территориясендә сакчы этләре булган оешмалар:

- этләрне гомуми нигездә теркәү;

- этләрне нык бәйләнештә тоту;

- килүчеләрнең хайваннарга керү мөмкинлеген булдырмау;

этләрне эш туктатылганнан бирле Яхшы кәртәләнгән территориядә яки гомуми файдалану территориясеннән кәртәләнгән территориядә, территориягә кергәндә кисәтүче язу булганда гына бәйләп төшерергә.

186.Жәмәгать урыннарында ярдәмчеләре булмаган караучысыз калган хайваннар тотылырга тиеш.

187.Караучысыз хайваннарны тоту мондый хайваннарны тапкан махсуслаштырылган предприятие яки жирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча башка кеше тарафыннан башкарыла ала.

188.Караучысыз хайваннарны тоту буенча чараларны гамәлгә ашыру хайваннарга гуманлы мөнәсәбәт һәм жәмәгать эхлагы нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

189.Рөхсәт ителми:

хайваннарны фатирлардан һәм шәхси йортлар территориясеннән судның тиешле карарысыз тартып алырга;

этләрне кибетләр, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һәм башкалар янында бәйдән төшерергә.;

- ветеринария органнары күрсәтмәсез тозаклар һәм башка тоту чараларын куллану.

IX. Кагыйдә таләпләренең үтәлешен контрольдә тоту

190.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар торак пункт территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләренә үтәүне тәмин итәргә тиеш.

191.Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә жаваплылык билгеләнгән).

192.Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен жаваплылыкка тарту кешене күрсәтелгән таләпләренә үтәүдән һәм рөхсәт ителгән бозуларны бетерүдән азат итми.

